REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia.
BRAŞOV, piaţa mare Nr. 30
Scrisorî nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAŢIUNE în Braşov şi la următórele Birouri de anuncîurî:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelike Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seriă garmond pe o colonă 6 cr.
— Publicărî mai dese după tarifă şi învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banî.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Duminecă 50)

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunî 6 fl., pe trei lunî 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francî, pe şése lunî 20 fr., pe trei lunî 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francî.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorî.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe şése lunî 5 fl., pe trei lunî 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunî 6 fl., pe trei lunî 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banî. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 273.—Anul LXIII. Braşov, Duminecă 10 (23) Decemvrie. 1900.

Recensĕmêntul poporaţiunii.

Este deobşte cunoscut, că în urma congresului internaţional dela Petersburg, care a luat hotărîrî uniforme pentru tóte statele lumii civilisate cu privire la statistica poporaţiunilor lor, se face din ḑece în ḑece anî în fiă-care din aceste state recensĕmêntul séu numĕrarea poporaţiunii.

Este de mare interes din tóte punctele de vedere un astfel de recensĕmênt şi pentru a înţelege acésta, n'avem decât sĕ asĕmĕnăm ceea-ce este în mare, cu ceea-ce se petrece în mic. De pildă e de un preţ nespus de mare pentru o casă şi o familiă, ca stăpânul şi tata de familiă sĕ scie despre tótă suflarea ce trăesce în casa şi pe moşia sa şi despre tot ce are şi de ce dispune, căcî numai aşa va puté sĕ cunóscă de ce puterî dispune, cum trebue sĕ le folosĕscă şi ce trebue sĕ facă ca sĕ îndrepteze ce-i de îndreptat şi sĕ acopere lipsurile, ce se ivesc, fiă în viaţa sa familiară, economică, socială etc.

Acésta o înţelege fiă-cine şi decî nu trebue multă esplicare, ca sĕ înţelegem, cu cât mai mult trebue sĕ cunóscă un stat starea lui, trebuinţele lui şi lipsurile lui pentru-ca sĕ pótă progresa pe tóte terenele.

Cea mai mare îngrijire trebue sĕ o dea însĕ statul poporaţiunei sale, prin care trăesce şi în care îşî razimă puterea. Intr'un stat poliglot, adecă cu popóre de mai multe limbî, este de-un deosebit interes pentru fiă-care dintre popórele ce-l compun de aşi cunósce propriele sale forţe, ca sĕ scie câtă greutate şi însemnătate are el alăturî cu popórele conlocuitóre.

Nu póte sĕ fiă nepăsĕtor nicî un individ din sînul acestuia cum şi unde va fi el numĕrat. Românului nu póte sĕ-i fie egal, décă este socotit ca Ungur orî ca Neamţ, orî ca Slav în listele de numĕrare, ci fiă-care va voi şi va stărui sĕ fiă pus şi numĕrat acolo, unde se cuvine, décă este Român la Românî. Pentru poporul nostru însĕ e şi mai important sĕ-şî păstreze tot ce-e al sĕu şi sĕ nu sufere, ca, fiă din nesciinţă, séu din rea voinţă, fii de-ai lui sĕ trécă în liste ca aparţinênd altor némurî strĕine.

Ungurii îşî dau de mult tótă silinţa de-a face ca la numĕrarea poporului sĕ fiă induşî cât mai mulţî din sînul celorlalte naţionalităţî ca Maghiarî. Pe Românii, carî mărturisesc, că sciu vorbi şi unguresce, i-au scris comisiile de prin comitate acum ḑece anî parte mare, pe nedrept şi cu rea tendinţă, în rubrică ca avênd de limbă maternă pe cea maghiară. Urmarea a fost, că de esemplu faţă cu şcólele române confesionale din Nir-Adon şi Nir-Aciad în Bihor au ridicat pretensiunea, că trebue sĕ fiă şcóle maghiare, deórece elevii lor ar fi toţî Maghiarî, fiind-că sciu vorbi şi unguresce şi poporenii de acólo de aceea au fost inscrişî toţî ca avênd limba maternă maghiară.

Etă dér marea îndatorire ce o au autorităţile nóstre superióre bisericescî şi şcolare şi toţî fruntaşii românî dela oraşe şi sate de a veghia sĕ nu se scurteze dreptul poporului la recensĕmêntul poporal. Numĕrarea poporului se va începe peste ḑece ḑile şi se va sĕvĕrşi de la 1 până la 10 Ianuarie stil nou 1901. Ea se face prin împărţirea de „cărţî de numĕrare“, carî conţin mulţime de întrebărî.

Intre tóte întrebările pentru noi cele mai însemnate sunt acelea dela punctul 8 şi adecă: *a) care este limba d-tale maternă, adecă limba, ce o mărturisescî ca a d-tale şi pe care o vorbescî mai bucuros ca pe orî ce alta?*

Fiă-care Român, orî cât de bine ar vorbi limba maghiară séu altă limbă, sĕ scrie hotărît séu sĕ céră a-se scrie la punct 8 litera a), că limba sa materna, ce o vorbesce mai bucuros, e *limba română*. Sĕ nu sufere cu nicî un chip, ca sĕ se întroducă la acea rubrică altă limbă, care o vorbesce, căcî pentru acésta este rubrica următóre: b) Vorbescî afară de limba d-tale maternă şi alte limbî? aicî e locul sĕ se spună, décă mai scie şi unguresce, orî nemţesce etc.

Sĕ fiă dér Românii pretutindenî cu băgare de sémă în apĕrarea dreptului lor, de-a fi trecuţî în liste ca Românî şi numai ca Românî, adecă cu limba maternă română. Atuncî nu se va mai puté lăuda oficiul statistic, că érăşî s'a înmulţit neamul maghiar cu ḑecî şi sute de mii — firesce numai pe contul poporului nostru.

Din congregaţia dela Făgăraş.

(Desbaterea asupra adresei Săcuilor.)

In faţa informaţiunilor de mai jos, ce le primim despre discusiunea urmată în congregaţia din Făgăraş asupra adresei comitatului Treiscaune prin care se cere modificarea legii de naţionalităţî, nu putem sĕ nu ne aducem aminte de tradiţionala slăbiciune a Românului, pe care am puté-o numi mai bine vechiul păcat al lui, de a lăsa sĕ fiă influinţat de vorbele şi promisiunile amăgitóre ale adversarului sĕu, chiar şi în nisce clipite, când se tratéză de dreptul sĕu cel mai sfânt, de un interes mare şi de viaţă al lui.

Cele ce ni-le comunică corespondentul nostru, ne fac sĕ 'nţelegem, că în adevĕr vorbele fişpanului Bausznern au contribuit a potoli focul discusiunei şi că membrii românî au susţinut în urmă propunerea lor de respingere a adresei secuescî mai numai pentru onórea drapelului, fără aşî mai încorda tóte puterile, ca ea sĕ iésă învingĕtóre.

Décă acésta tălmăcire, ce reiese din şirele informaţiunei de mai jos, corespunde esact adevĕrului, atuncî trebue sĕ ne pară cu atât mai rĕu, că apucătura şiretă a fişpanului, n'a fost demascată şi combătută cum se cuvine de membrii românî, carî simţiră şi cunoscură îndată, că „luarea spre sciinţă“ a adresei Săcuilor, nu era decât o aderare la propunerea acestora, de a se şterge urgisita lege de naţionalitate.

In congregaţia din Lugoş Românii au făcut altfel şi din capul locului au dovedit învederat şi neîndoios, că luarea la cunoscinţă, propusă şi acolo de comisia permanentă, nu póte însemna, decât aprobare şi aderare. De aceea fişpanul de acolo s'a ferit de a ḑice măcar un cuvênt şi s'a mărginit a cere sĕ se procédă la votare, sciind, că resultatul va fi pe partea lui.

In Făgăraş însĕ fişpanul n'a avut acel tact, ca cel puţin sĕ fi tăcut şi el, şi décă n'a vrut sĕ dovedéscă prin faptă, că are cuget leal faţă cu legea de naţionalitate, sĕ fi încunjurat a declara acésta prin vorbe secî şi góle într'un moment, când însa-şî propunerea comisiunei permanente, ce o lua în apĕrare, îl da de minciună. Căcî dóră nu putea crede Guidó de Bausznern, că ómenii au uitat în timp de doi anî, că dânsul a fost tocmai aşa unéltă docilă a politicei lui Banffy, cum este aḑî unélta politicei lui Szell şi că nu şî-a câştigat şi păstrat încrederea stăpânilor sĕi prin aceea, că a stăruit pentru conscienţiósă respectare a legii de naţionalităţî. Fişpanul Făgăraşului are multe crestăturî pe rĕboş din causa volniciilor sale, carî numai cu textul şi spiritul legei de naţionalităţî nu se pot împăca.

Ce a asigurat însĕ în casul de faţă fişpanul Bausznern? A asigurat, că comisiunea permanentă, cerênd simpla luare spre sciinţă a adresei Săcuilor, n'a înţeles a esprima aderenţa sa la acea adresă, ci a înţeles numai, ca actul sĕ se pună la dosar.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Cine a face ca el, ca el sĕ ajungă.

E Sâmbătă la 24 Noemvrie, ḑi de tómnă ploiósă şi rece. Tótă nóptea a plouat, după-ce clocise vremea mai bine de două sĕptĕmânî. Acum era o tină móle şi rece, ceriul era posomorît, ploua mĕrunt şi îndesat. Omenii erau p'acasă, că cine sĕ iasă p'o vreme ca asta? Nicî nu prea aveau unde eşi, că cei ce erau ceşî-cevaşî ómenî cu socotélă, îşî gătase tóte lucrurile câmpului; cu aducerea de pe câmp a bucatelor şi a nutreţelor erau de mult gata, holdele cele de tómnă erau rĕsărite frumos, că fù tómna bună, de putură bieţii ómenî ara şi sĕmăna cu odihnă, fără grabă. Ba cei mai mulţî îşî şi măcinase pentru iérnă şi-şî aduseră lemne sĕ le fiă de ajuns barem până se face cale de saniă.

Acum erau p'acasă, grijau de vite şi aşteptau până s'a aspri vremea sĕ prindă a ucide porcii, că nu mai mâncau cum se cade, numai prădău bucatele. Că aşa-i când e vremea móle, tot schimbă, o ḑi două mănâncă şi o ḑi două nu, fără gorhotesc şi fac o larmă de ai crede că-s mórţî de fome, ér când mergî de-i cauţî, află tróca plină de grăunţe păsătite, nicî mâncate, nicî lăsate, numai bucate stricate. E trecută, că pe vreme aşa móle nu se încumĕtă bieţii ómenî a-şî ucide porcii, că li s'a mocnî carnea şi va merge în pagubă. Stau dér ómenii p'acasă, şi mai mocoşiau câte ceva pe lângă şură, mai desfăceau cucuruz pentru porcî, mai tăndăliau de icî până colea câte ceva, dér vitele la jug nu le prindeau pe o vreme ca asta, că se strică la grumaḑî.

Eu eram acasă, mĕ preumblam prin pridvor şi priviam la puţinii trecĕtorî, carî erau siliţî a eşi de acasă şi pe o vreme ca asta. Stând aşa veni la mine un moşneg, prietin de al tatii, fie ertat şi mâie pe unde a înserat, cunoscut în tótă împrejurimea sub numele de badea Vila, om cuminte şi povestitor vestit. Venise sĕ-i caut cartea de dare, că plătise bietul creştin vre-o 42 coróne şi-l mai căutau de 7 coróne, ér lui i-se păru că prea multă dare-l strigă, de óre-ce el, când ţinea moşia întrégă nu plătia mai mult de 40 coróne, ér acum după-ce a făcut părţî la trei feciorî şi două fete, îl strigă cu mai multă dare, decât când ţinea moşia întrégă.

Cum stam şi povesteam cu badea Vila, étă trece pe drum un biet de om cu o cărucióră încărcată de lemne şi la cărucióră era înhămat un biet măgăruţ cât un ţap. Omul era bĕtrân, sbârcit şi îmbulḑit de anî şi de năcasurî, hainele pe el tóte sdrenţe şi pline de glod, prin mânecile sumanului îi eşiau cótele, ér pe umere erau în suman găurî ca gura căciuliî de marî. Tot mergea câte doi trei paşî împingênd cu umĕrul de leucă şi strigând la cel biet de măgar şi ér sta sĕ rĕsufle atât el, cât şi măgăruşul, apoi ér mai mergea câţî-va paşî şi ér sta de poposea. Se putea ḑice, că mai mult împinge el cărucióra de cât o trage măgăruşul. Nicî nu era modru sĕ o pótă trage, că el era mic, nepotcovit, cu o burtă mare ca doba, flocos, cât gândea-i, că-i un berbec, şi hămisit, de i-se vedea spinarea ascuţită. Ér cărucioruI era totuşî prea mare pentru el şi rótele, fiind neferecate, se rosese de nu mai erau rotunde cum le este data, ci cornurate, şi cu atâta mergeau mai greu; una cât se învêrtea, mai mult mergea plută ca sania, ducênd cel glod înaintea ei, şi încărcată era cărucióra prea tare, pentru o vreme atât de rea. Da-i trecută, era înhămat la ea şi cât de silă cât de milă trebuia sĕ o tragă, că moşnegul îi striga mereu şi-l şi mai îndemna dintr'o rudă, ér cu umĕrul împingea, când la o leucă, când la alta, de-i mai eşiau ochii.

Mĕ prinse mila vĕḑêndu-l şi ḑisei către badea Vila:

— „Vai de ḑilele lui moşneg, uite dumnéta cum se trudesce prin astă vreme rea, óre de unde amarul lui este şi cum de trebue sĕ robéscă aşa greu pe o vreme rea ca asta?“

— „Lasă-l în fundul temniţei sĕ-l mânânce!“ îmî rĕspunse badea Vila, „că până avea patru boi şi

De când „luarea spre sciinţă“ póte avé însemnătatea, ca obiectul respectiv sĕ se puna *ad acta*? In adunările comitatense se cetesc de regulă rescriptele ministeriale şi se presentă legile sancţionate, — cari apoi se iau de adunare „spre sciinţă“. Óre acésta sĕ însemne, că actele se pun la dosar, ca de aicĭ încolo nimenĭ sĕ nu mai aibă grija lor? Orĭ că însémnă, din contră, că comitatul vré sĕ ţină sémă de ele? De sigur, că numai acest înţeles îl póte avé „luarea spre sciinţă“.

Décă comisiunea permanentă dimpreună cu fişpanul, care a presidat'o, a voit sĕ se pună la dosar adresa comitatului Treiscaune, atuncĭ n'aveau decât sĕ propună, ca congreţia *sĕ trécă la ordinea dilei* peste acea adresă, fără de nicĭ o discuţiune. Atuncĭ acésta ar fi fost în adevĕr propunere *ad acta* a ei.

Fiind-că cestiunea era aşa de clară şi fiind-că fişpanul a susţinut o curată absurditate, era de dorit şi de aşteptat, ca membrii românĭ, carĭ au făcut contra, propunerea de a-se respinge adresa sĕcuéscă, sĕ-l ia la refec pe d-l de Bausznern cum se cuvine şi sĕ pună în adevĕrată lumină fariseiésca sa apucătură cu care a voit sĕ amăgéscă congregaţia.

Că nu s'a întâmplat acésta e fórte regretabil, fiind-că dovedesce, că congregaţia nicĭ într'o cestiune aşa de importantă, n'a lăsat la o parte consideraţiile faţă cu persóna fişpanului — ceea ce puté fi numai în detrimentul causei celei marĭ de drept a naţionalităţilor.

Vorbele frumóse—nicĭ ale miniştrilor — nu mai cumpănesc adĭ nimic, ci numai faptele asupra cărora nu mai póte fi indoială.

Singura mângâere, ce ni-o lasă discusiunea despre care e vorba este, că membrii românĭ — înafară de notarĭ şi alţĭ funcţionarĭ, de omul de cauciuc, dipotatul dela Voila, şi de şiretul protopop, care pentru „variaţiune“ s'a abţinut dela votare — au votat contra propunerei de a-se lua spre sciinţă hotărîrea celor dela Sepsi-St.-Georgiŭ şi au cerut respingerea ei.

E fórte trist, că funcţionarii românĭ administrativĭ făgărăşenĭ au credut, că şi faţă cu apĕrarea unor legĭ esistente — care apĕrare ar fi de datoria lor — trebue sĕ rĕmână tot acei mamelucĭ fără voinţă, carĭ sunt în celelalte cestiunĭ.

Dér ce sĕ le facĭ, décă nu vĕd şi nu simt, că printr'o astfel de atitudine numai se dejosesc?

Revista politică.

Faimósa adresă a Sĕcuilor din Treiscaune pentru modificarea séu mai bine dis desfiinţarea *legei de naţionalităţĭ*, care-şĭ face drumul prin tóte comitatele din ţéră, a venit în discusiune şi în adunarea estra-ordinară a comitatului *Caraş-Severin*, ţinută la 15 Decemvrie n. în Lugoş. Comitetul permanent venise cu propunerea, ca adresa secuéscă sĕ fiă luată simplu spre sciinţă. Membrii românĭ ai adunărei nu s'au mulţumit însĕ a striga cu fişpanul Pogany: „*szavazunk*“ (sĕ votăm), ci prin graiul oratorilor lor au propus respingerea cu indignaţiune a cererei de aderare la faimósa hotărîre sĕcuéscă. Propunerea acésta şĭ-au sprijinit'o prin puternice argumente. D-l C. *Brediceanu* a arătat printr'un discurs întemeiat, că propunerea clicei, care predomnesce adĭ în comitat, este o barbariă; apoi a pus în lumină adevĕrată ticăloşia, ce se face cu acea lege botezată de altfel în batjocură „lege pentru egala îndreptăţire a naţionalităţilor“. Alt vorbitorĭ român, d-l Dr. Isidor *Pop* a arătat, că legea din cestiune nu conţine decât nisce fărimăturĭ de drepturĭ problematice, ér décă ea s'a susţinut totuşĭ până acum, a fost pentru-ca sĕ servéscă Maghiarilor ca mijloc de a amăgi strĕinătatea şi de a acoperi pĕcatele marĭ şi ruşinea falsului liberalism unguresc. In sensul acesta a vorbit şi d-l Dr. G. *Dobrin*. Şi décă cu tóte acestea membrii românĭ ai congregaţiei din Lugoş sunt contra hotărîrei Sĕcuilor din Treiscaune este, pentru-ca sĕ se pună stavilă curentului bolnăvicios şi stricăcios, care póte sĕ creeze o tristă situaţiune pentru stat şi popórele lui, — cum a dis d-l C. Brediceanu.

Majoritatea membrilor maghiarĭ însĕ au primit propunerea comitetului permanent, ca adresa-circulară sĕ se ia simplu la cunoscinţă.

*

Sĕptĕmâna acésta *dieta ungară* a luat vacanţă de sĕrbătorile Crăciunului gregorian. Deputaţii s'au împrăsciat, care încătrău, cei mai mulţĭ mergĕnd sĕ colinde prin cercurile electorale, carĭ le-au dat mandate şi sĕ-şĭ câştige popularitate pentru viitórele alegerĭ dietale. Dieta nu se va întruni decât la 14 Ianuarie, pentru a vota proiectele de legĭ, carĭ n'au putut fi trecute încă prin desbaterile camerei şi pentru a reîncepe discusiunea specială asupra budgetelor diferitelor ministerii.

*

In partea de dincolo a monarchiei, în *Austria* se fac tocmai acum alegerile de deputaţĭ pentru „Reichsrath“. Cetitorii noştri cunosc resultatul alegerii în Curia a cincea din *Bucovina*. Marţia trecută s'a făcut alegerea şi în Curia a patra, în care partidul poporal naţional român şĭ-a pus doi candidaţĭ, unul din ei fiind d-l baron Eudoxiu Hormuzachi. Ca şi la alegerea din Curia a cincea guvernorul Bourguignon a combătut din tóte puterile candidaturile partidului poporal naţional român, punĕnd în mişcare totul, ca sĕ iese biruitorĭ ómenii sĕi, recrutaţĭ tot dintre Românĭ. După scirile din urmă sosite din Cernăuţĭ, silinţele lui Bourguignon au fost încoronate cu succes, căcĭ amêndoi candidaţii românĭ în Curia a patra au fost trântiţĭ la alegere. Purtarea acésta duşmană a urgisitului guvernor a provocat o justă indignaţiune în sînul tuturor Românilor de bine, carĭ totuşĭ nu se puteau aştepta, ca ura şi duşmănia în contra adevĕraţilor representanţĭ ai intereselor naţionale a fraţilor noştri bucovinenĭ, sĕ mérgă aşa departe şi sĕ se deslănţuéscă cu atâta patimă condamnabilă.

*

In micul *Muntenegru* s'a petrecut dilele acestea un fapt, ce are şi óre-care însemnătate politică. Principele Nichita şĭ-a serbat în 19 Decemvrie n. aniversarea de 40 anĭ a domniei. Cu ocasiunea acésta consiliul de stat din Cetinje, însoţit de înalţii demnitarĭ şi de membrii corpului diplomatic, a fost primit în sala de serbărĭ a palatului. Preşedintele consiliului a ţinut o cuvêntare, cerĕnd principelui, ca în semn de recunoscinţă din partea poporului pentru numĕrósele binefacerĭ primite, sĕ ia titlul de *Alteţă Regală*. Principele a rĕspuns, că primesce sĕ ia acest titlu şi a mulţumit celor de faţă, precum şi corpului diplomatic şi suveranilor europenĭ, pentru-că în aceste împrejurărĭ i-au dat o nouă dovadă de prietiniă, aprobând noul sĕu titlu

Principele Nichita a păşit pe tron în vĕrsta de 19 ani. In primii anĭ ai domniei s'a luptat cu Turcii, el însu-şĭ fiind comandantul armatei sale şi tot-odată unul din cei mai vitejĭ militarĭ. In numĕróse ciocnirĭ a învins pe Turcĭ. El a luat parte şi în luptele dela 1876 şi 1877. Noua Alteţă Regală e tot-odată şi scriitor, drama lui „Balkanska Çariça“ fiind în tóte privinţele o operă literară de valóre.

Propunerea Sĕcuilor în congregaţia din Făgăraş.

Ni-se scrie din comitatul Făgăraşului cu data de 21 Dec. n. următórele:

In congregaţia comitatului Făgăraş, ţinută în 20 l. c., a fost între altele la ordinea dilei şi *propunerea Sĕcuilor* din comitatul Treiscaune, carĭ cer *modificarea* respective *ştergerea legei de naţionalitate.*

De data asta cei din fruntea comitatului Făgăraş s'au ţinut mai în reservă şi, se pare, au aflat a fi mai consult a nu brusca prea mult sentimentul poporaţiunei curat române băştinaşe din colţul acesta al ţĕrii.

Comisiunea permanentă a venit cu propunerea, ca cererea Sĕcuilor sĕ fiă simplaminte „*luată la cunoscinţă*“.

Propunerea comisiunei permanente nu a putut mulţămi pe Românii presenţĭ, de aceea s'a început îndată o discuţie aprigă, luând cuvêntul Dr. *Ioan Şenchea* advocat, preotul săsesc *Fleischer* şi Dr. *N. Mănoiu.*

Intr'aceea preşedintele, fişpanul *Bausznern*, află de lipsă a spune, că comisiunea permanentă sub espresiunea „luare la cunoscinţă“ nu voiesce a înţelege aderenţă, ci punerea actului la dosar, nimic mai mult.

Mai adause fişpanul, că dênsul voiesce şi doresce a-se susţiné şi observa legea de naţionalitate şi că însuşĭ personal întotdéuna a observat şi până acum şi va observa şi în viitor numita lege.

Enunciaţiunea acésta curmă firul discuţiei, ce promitea a fi fórte înfocată. Faţă de propunerea comisiunei permanente Dr. Ioan *Şenchea* înaintă o contra-propunere de cuprinsul, că adresa Sĕcuilor *trebue respinsă* şi trebue cerut dela guvern şi organele subalterne respectarea legei de naţionalitate.

La votarea, ce a urmat, propunerea din urmă a cădut.

Dintr'o altă corespondenţă, ce am primit'o mai în urmă, în aceeaşĭ materiă, estragem încă următórele, spre întregirea celor de mai sus.

Intre cei ce au luat parte la discuţiunea adresei comitatului Treiscaune, este a se nota şi Dr. *Turcu*, advocat în Făgăraş. Dr. *Şenchea* a vorbit despre legea de naţionalităţĭ, arătând câte abusurĭ se comit de guvernul unguresc şi de sluşbaşii sĕi în contra acestei legĭ, apoi a formulat contra-propunerea Românilor. Advocatul Dr. *Mănoiu* a ţinut o vorbire lungă asupra aceleeaşĭ teme, citând între altele un articol mai nou din „Budapesti Hirlap“, spre a

---

vacĭ şi oi şi moşiă mare, nu putea trăi fără banĭ împrumut dela câţĭ toţĭ, dér amu póte trăi fără casă şi moşiă, fără loc cât sĕ pui palma, numai din zóla lui şi a măgăruşului ăluia! In zadar ii spuneau ómenii de omeniă şi némurile sĕ lase 'n trăsnet beutura şi ospeţele, că el gândea, că sórele de diminéţă ţine până la miedul nopţii, acum înglode, vĕdu-l şperlă, şi fiă de pildă şi la duşmanĭ!“

Vedeam cătrănit pe badea Vila cel cuminte, care n'ar fi grăit rĕu de cineva, pentru cât bine-i pe lume. Mĕ gândiĭ decĭ al întreba sĕ-mĭ spună mai cu de-amĕruntul ce-i pricina de n'are milă de acel nefericit. Il şi întrebaiŭ: Cine-i neputinciosul acela şi cum de vorbescĭ de el aşa fără milă? Ér badea Vila 'mĭ rĕspunse aşa: domnule, de acela şi de alţii ca acela nu mi-e milă sĕ vĕd că scot limba de un cot de trudiţĭ, ce ar fi! Uite, domnule, acela e de-o vĕrstă cu mine, de 80 de anĭ trecut, că de-odată am fost în revoluţiă cătane la Orban, cum ni-a fost scos dela Ungurĭ. El e Pavelu diaculuĭ din Sĕcărenĭ. Tată-so a fost om harnic şi învĕţat ca un popă. Avea avere mare ca un boier. Pe odorul de Pavel l'a fost dus pe la şcolĭ sĕ-l facă popă, dér credĭ, că a stat la învĕţătură? Ferĭ Dómne! mintea lui sbura, p'acasă prin şedĕtorĭ. Aşa l'a rupt dela şcólă şi l'a lăsat acasă. In 47 l'a însurat, şi în 49 pe tată-so, pe diacul, l'a spândurat Ungurii colo în prăhăriе ca pe popa dela ei şi încă ca pe câţi-va popĭ şi diecĭ.

Slobodia îl află ca cel mai avut om în Sĕcărenĭ. La fraţĭ şi la surorĭ le dădu din averea rĕmasă de diacul, cât voi, ér lui îşĭ oprĭ ce fu mai bun. După-ce venĭ ţéra în rĕnd îl puseră sătenii primar, că orĭ cum, era gazdă şi scia o lécă de însămnătură, câtă brumă se legase de el cu puterea. Fiind primar, se purta aşa de bine, că trebuĭ sĕ-l scotă din slujbă cu ruşine, că el lua banĭ din lada satului ca din lada lui. Aşa l'au sciut afară din slujbă. Apoi s'a pus pe găzduşag; dér nu mai pórte nimenea găzduşagul, cum l'a purtat el! Tot gătat umbla dela o cârciumă la alta, tot ţĕpăn era mai mult de cât tréz, până se scăpă de vite.

Atuncĭ se puse a vinde din locurĭ, şi de nĕravul lui cel vechiŭ nu se lăsa, cu tóte că-l năpădiseră copiii.

Aşa, când era amu de vre-o 60 de anĭ, de-i erau copiiĭ împrăsciaţĭ prin lume, se tredi că-l scot şi din casă pentru datorii. Nicĭ atâta n'a lăsat la copiiĭ lui, cât sĕ legĭ pe lângă un deget; dér las' că aşa vĕd şi ei de el şi de bĕtrâneţele lui. Ei sunt aşedaţĭ, care mai bine, care mai cum o dat Dumnedeu, dér el este acum muritor de fóme. Şéde cu baba lui, care încă avû mintea lui, şi zlotesc iérna-vara, diua-nóptea, ca sĕ aibă câte un bruş de mămăligă. De şedut şed la un creştin milostiv într'o cămăruţă cât un coteţ de găinĭ. Măgăruşul l'a căpătat de pomană dela un domn, ér căruciora i-o dete de milă jidanul, la care şĭ-a fost dat tot ce a avut. Acum póte zloti di-nópte cu măgarul alăturea, décă n'a putut trăi din o moşiă sostăşéscă şi din plug cu 4 boi! De aceea nu mi-e milă de el, ci orĭ pĕcat, orĭ ba, dic: Dă Dómne, câţĭ vor face ca el, ca el sĕ ajungă!

I. P. R.

Norocul cu nenorocirea.

— POVESTE. —

A fost odată — dér de mult de mult — un om tare sĕrac. Atât era de sĕrac, încât nu avea nicĭ o códă de purcel pe lângă casă. El mergea în tótă diua în pădure şi aducea câte o sarcină de lemne, pe care o da la alţĭ ómenĭ pe făină şi pe alte de-ale gurei.

Mergĕnd el aşa în pădure, odată vine la dênsul norocul cu nenorocirea şi-l întrébă: „Ce vii atâta în pădure, mĕi omule?“ Dênsul le spune, că e sĕrac şi vine sĕ ducă vr'o două lemne ca sĕ capete ceva de mâncare pentru ele. Atuncĭ nenorocirea îi întinde mâna şi-i dice: „Na omule o sută bună şi te fă gazdă şi nu mai veni pe aci“.

Plin de bucuriă omul plécă c'o sarcină de lemne în spate. Ajungĕnd acasă ascunde suta de zloţĭ în tindă într'o ólă cu cenuşă şi apoi mâncând ce i-a putut căpĕta femeia din sat, s'a culcat. Diminéţa

arăta cu ce tendinţă s'a pornit mişcarea contra legei de naţionalităţi.

La încheierea discuţiunei s'a ridicat deputatul *Şerban*, care — de sigur numai de frica alegerilor, ce s'apropie — s'a *alăturat* la propunerea comisiunei permanente, ca să se ia spre sciinţă adresa Săcuilor. Venind la vot propunerile, protopopul Şerban, tatăl lui „Liţă“ din Voila, votéză cu „nu“, adecă să nu se ia spre sciinţă adresa săcuéscă, pe când Şerban-fiiul, mare dipotat, votéză cu „*igen*“. (!!!) Părintele protopop *Dan* declară, că se abţine dela vot, sub cuvênt, că voiesce să mai fiă variaţiune. (!?)

Alt act de brutală violenţă*).

Deva, 20 Dec. 1900.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Erĭ au venit în Ilia-Mureşană (de lângă Deva) doi domnĭ tinerĭ din România (Bucuresci), d-l Constantin C. *Popescu* şi Nicolae *Alesandrescu*, ca să cerceteze după o causă de lăsământ (testamentară), la judecătoria şi la notariul public.

Apariţiunea lor în acea comună a fost de-ajuns, ca să turbure şi să îngrozéscă pe edificatorii statului naţional maghiar.

S'au pus decĭ pe sfătuirĭ şi la şópte, spărgêndu-şĭ capul, că óre ce vor fi căutând aceştĭ ómenĭ, după ei, „suspecţĭ“.

La plecare séra cu trenul de 8 óre, numiţii tinerĭ tocmai conversau în sala de aşteptare a gării, când de-odată se deschide uşa şi intră un gendarm înarmat şi fără ca să întrebe pe cine-va ceva, mai întâiŭ se adreséză către însoţitorul lor, d-l advocat Dr. *Alesandru L. Hossu*, care umblase cu numiţii pe la judecătorie, şi-l declară deţinut împreună cu cei doi tinerĭ şi cu o domnişóră, fiica unui jude de tribunal din Deva, provocându-i să plece înainte.

Inzadar d-l Hossu şi şeful gărei au protestat şi au dovedit, că aci trebue să fiă o neînţelegere, căcĭ representantul puteriĭ statului maghiar, le ḑise răstit, că el n'are să discute cu nimenĭ, ci d-lor să plece numai cu el înainte.

Intr'aceea sosise trenul şi gendarmul provocă de nou pe deţinuţĭ, să plece şi-i ameninţă cu baioneta. Ce dracu să facă? Au plecat şi ajungênd la casarma gendarmilor, a venit şi solgăbirěul şi apoi i-au eliberat.

D-l Ales. Hossu şi numiţii au fost nevoiţĭ să dórmă în hotel, ér în ḑiua următóre d-l Hossu a sosit cu trăsura şi Bucurescenii cu trenul în Deva.

Işĭ póte omul închipui cât de mult s'au spăriat soţia şi familia d-lui Ales. Hossu şi consternarea, ce a trebuit să cuprindă şi pe tinerii călĕtorĭ din România, ale căror hârtii erau în tótă ordinea şi a căror înfăţişare şi purtare numai „suspectă“ nu era, cum pretindeau Ungurii, carĭ văd pretutindenĭ „resvrătitorĭ“ şi „conjuraţĭ“. Aşa se vede că-i mustră consciinţa! Étă unde am ajuns aḑĭ!

— *i.* —

*) Dăm loc corespondenţei de mai sus, care descrie prea elocvent şi cu colorĭ prea vii casul de violenţă brutală petrecut în Ilia-Mureşană, decât să mai fiă lipsă de comentar. — Red.

Rĕsboiul din Africa-sudică.

Pe când foile englese vesteau în tótă lumea, că Burii sunt îngenunchiaţĭ cu desĕvêrşire, étă că din Africa-de-miaḑă-ḑi sosesc scirĭ, carĭ dovedesc tocmai contrarul.

Săptĕmâna trecută generalul bur *Delarey* a bătut greu la Magalies aprópe de Pretoria oştile generalului engles *Clemens*, omorînd mulţime de soldaţĭ şi ofiţerĭ şi prinḑênd patru companii din regimentul Northumberland.

Victoria acésta a Burilor a produs o nespus de mare nelinişte la Londra.

N'au trecut nicĭ 3—4 ḑile şi telegraful a adus scirĭ despre nouĕ succese ale Burilor. Generalul bur *Dewett*, care era urmărit de generalul engles *Knox*, a reuşit sĕ spargă linia de luptă a Englesilor, după lupte înverşunate, ce le-a avut cu aceştia. Dewett liberându-se acum, póte sĕ-şĭ îndrepteze óstea sa de vre-o 4500 în contra inimicului în Oranje. La *Zastron*, douĕ detaşamente din trupele generalului *Dewett*, au susţinut o luptă înfocată cu voluntarii englesĭ din Capland ai generalului Brabant. Burii au făcut 120 prisonierĭ englesĭ.

Temerile Englesilor le măresce cu drept cuvênt împrejurarea, că un numĕr de peste 3000 de Burĭ au isbutit sĕ trécă prin douĕ puncte rîul Oranje, deşi apele rîului sunt umflate de câte-va ḑile. Năvălitorii burĭ trecênd astfel în colonia englesă Capland, au ocupat îndată mai multe sate. O colónă englesă i-a urmărit, dér Burii au pus'o pe fugă, ucigênd şi rănind un mare numĕr din soldaţĭ.

Inainte de-a trece rîul Oranje spre a străbate în Capland, Burii au susţinut o luptă înverşunată cu trupele englese de sub comanda generalului Knox, la Rouxville, între rîul Oranje şi Caledon. O telegramă spune, că *trupele lui Knox au fost bătute de Burĭ*, fiind 11 Englesĭ ucişĭ, 15 rănițĭ şi 84 cavalerişţĭ prisonierĭ. Scirea acésta a produs o mare panică la Londra. Se crede, că Burii au fost conduşĭ de generalul Dewett şi se bănuesce, că înfrângerea Englesilor e mult mai gravă.

După scirile sosite din Capetown, capitala coloniei Cap, situaţia în colonia e *fórte critică*. Olandesii din Cap sprijinesc cu bucuriă pe Burĭ. Tot din Capetown se vestesce, că *Burii ar fi prins pe generalul engles Baden-Powel*, apĕrătorul de anul trecut al oraşului Mafeking. Scirea acésta are lipsă de confirmare.

Pe când se petrec acestea în Oranje şi în colonia Cap, generalissimul bur *Botha* se întăresce ḑi de ḑi în partea nordică a Transvaalului. Numai ḑilele trecute Botha a luat dela Englesĭ mai multe locomotive şi peste 100 vagóne, aşa că Englesii sunt avisaţĭ acum numai la cavaleriă.

In faţa acestei situaţiunĭ lord *Kitchener*, care a luat comanda supremă dela lord Roberts, telegraféză la Londra să i-se trimită ca întărire încă 40,000 soldaţĭ, cu tóte că Anglia are aḑĭ în Africa-de-miaḑă-ḑi — după înse-şĭ spusele unui ofiţer engles — 300,000 de soldaţĭ.

De sigur, că numai în urma acestor succese, preşedintele statului Oranje, *Steyn*, a dat de scire preşedintelui *Krüger*, care petrece acum în Amsterdam, ca la orĭ-ce cas în negocierile eventuale de pace sĕ susţină cu orĭ-ce preţ şi cu tótă energia absoluta independenţă a Burilor.

Aicĭ stă rĕsboiul din Africa-de-miaḑă-ḑi după 1 an şi aprópe jumĕtate de lupte marĭ sângeróse.

SCIRILE ḐILEI.

— 9 (22) Decemvrie

Convocarea „Reichsrath“-ului. După o telegramă din Viena, „Reichsrath“-ul austriac se va convoca pe ḑiua de 28 séu 29 Ianuarie 1901.

Krüger în Amsterdam. Din Amsterdam (Olanda) se anunţă, că preşedintele Krüger a sosit alaltăerĭ înainte de amédĭ acolo. La gară i-s'au făcut ovaţii de nedescris. El a fost întêmpinat de tóte autorităţile, de consiliul comunal în frunte cu primarul, de comitetul buro-fil, etc. De-a-lungul stradelor, splendid pavoazate, ḑecĭ de mii de ómenĭ aclamau cu căldură pe Krüger. Cortegiul s'a dus la palatul primăriei, unde primarul a ţinut un discurs, urând celor douĕ republicĭ o pace onorabilă. Krüger a rĕspuns, că are încredere în Cel de Sus şi aştéptă ḑiua când Dumneḑeu îi va face cunoscut voia sa. In timpul acesta în faţa primăriei era o îmbulzélă enormă. Primăria a dat apoi un djun de gală în onórea lui Krüger, la care au participat tóte autorităţile. După dejun, Krüger a visitat ospelul, unde se află adăpostiţĭ fugarii olandesĭ din Africa de Sud.

Pentru masa studenţilor românĭ din Braşov au mai întrat următórele contribuirĭ: 1) d-l S. *Luca* învĕţător în Săcele *2 corónе*; 2) d-l Nic. *Eremia*, comerciant în Braşov *10 corónе;* 3) d-na Maria *Munteanu* din Hunedóra pentru eternisarea memoriei soţului ei Nicolae şi a fiului ei Cornel: *20 corónе*; 4) In loc de cunună pe mormêntul micului Traian-Vasilie Pop, au trimis douĕ rudenii, carĭ l'au iubit mult, *6 corónе.*

Priméscă nobilii donatorĭ cele mai vii mulţămite. — *Administraţia fondului mesei studenţilor.*

Un omor îngrozitor s'a întêmplat ḑilele trecute în comuna Rogoz. Étă ce i-se scrie de acolo „Tribunei“ din Sibiiu: *Morariu Chira Vasilie* a mers cu fiul sĕu Ioan la cârciumă cu alţi ómenĭ şi au beut cu toţii la olaltă. Când a fost la 10 óre s'au dus care la casa sa şi Chira Vasilie s'a dus la primarul comunal sĕ-ĭ spună câtă dare are de plătit, ér fiul sĕu Ioan a rĕmas în cârciumă. Pe când tatăl sĕu s'a întors dela primar, fiul sĕu Ioan i-a eşit înainte şi s'a prins la bătaie cu petrii. Chira Vasilie a voit sĕ mérgă sĕ aducă gendarmii şi atuncĭ fiul sĕu a fugit după dênsul şi ajungêndu-l, l-a bătut cu petrii şi i-a băgat cuţitul în grumazĭ — aşa că în timp de 2 óre a murit. Acum Ioan este în închisóre în Dej. Acéstă întêmplare este din causă, că în *comuna nóstră de 17 anĭ nu se ţine scólă* şi copiĭ gândesc, ca aşa-i bine, decă nu-'s învĕţaţĭ şi nu sciu ce-i pĕcatul.

Greva a 30.000 lucrătorĭ din Anvers. Din Anvers se telegraféză, că 30.000 lucrătorĭ ai portului s'au pus în grevă. Armata este consemnată în port spre a păzi vasele armatorilor în contra unui eventual atac al greviştilor. Armatorii din Anvers s'au întrunit şi au încercat sĕ impună lucrătorilor, ca sĕ muncéscă până séra la órele 6, în loc de órele 5 ca până acum. In urma acesteia toţĭ muncitorii din port s'au pus în grevă. Apoi armatorii s'au întrunit din nou şi au respins condiţiunile muncitorilor, precum şi propunerea primarului din Anvers, ca acest conflict între muncitorĭ şi patronĭ sĕ se defere unui tribunal de arbitrii. Mai târḑiu armatorii au oferit muncitorilor urcarea salariului cu 50 la sută, décă vor munci nóptea. Lucrătorii au refusat până nu se tranşéză cestiunea muncei de ḑi. De Sâmbătă şi până aḑĭ 50 vase au părăsit portul, pentru ca sĕ evite întârḑierea, ce ar proveni în urma grevei. Un numĕr mare de magazinerĭ au oferit armatorilor serviciile lor în vechile condiţiunĭ de muncă. Câţĭ-va armatorĭ au primit

---

n'a apucat a-se face bine ḑiuă şi el a şi plecat în pădure, că aşa era învĕţat. Adună ér o sarcină de lemne şi venind cu ele acasă le vinde la un vecin cu ḑece bănuţĭ.

Pe când era în pădure, în sat veni un argăsitor şi începù a striga în gura mare, că cine are cenuşă s'o aducă la el, că o plătesce bine. Femeia auḑênd pe argăsitor, îşĭ aduse aminte, că are în fundul tinḑei o ólă cu cenuşă. O şi ia şi o duce la argăsitor, care i-a dat 30 de bănuţĭ pentru ea, ér cenuşa o goli într'un sac mare. Femeia era veselă vĕḑênd că şi ea va puté arĕta bărbatului, că a făcut vr'o doi banĭ.

Venind bărbatul séra acasă femeia şi începe a-i spune: „Măi bărbate, şi eu am făcut aḑĭ vr'o doi banĭ“.

— „Da pe ce nĕcasul tĕu ai făcut“, îi ḑice bărbatul, „că dór noi nu avem nimica.“

— „Ba am făcut“ ḑice femeia. „Scĭ că am avut colo în fundul tinḑii o ólă cu cenuşă. A venit pe aci un argăsitor şi i-am dat'o cu 30 de bănuţĭ.“

— „O! bată-te Dumneḑeu“ — ḑice bărbatul suduindu-o în tótă forma, „dór acolo am avut eu o sută bună“. Femeia sare cu gura la el, că de ce a pus'o acolo, orĭ pentru-ce nu i-a spus şi ei. Tótă nóptea nu s'au putut odichni bieţii ómenĭ, s'au tot tânguit şi sfădit.

Cât ce se făcù ḑiuă omul şi plecă supĕrat în pădure şi începù a strînge lemne. Indată vine la el norocul cu nenorocirea şi-l întrébă: „Pentru-ce ai venit ér aci, că dór ţ'am dat banĭ sĕ te facĭ gazdă?“ Atuncĭ omul le povesti tótă întêmplarea.

Nenorocirea îi întinde atuncĭ douĕ sute bune, ḑicêndu-i sĕ mérgă acasă, sĕ se facă gazdă şi sĕ nu mai vină în pădure.

Omul ia cele douĕ sute, dér şi lemnele şi se duce acasă. Intrând în tindă ascunde cele douĕ sute într'o ólă cu tăriţe şi apoi întră în casă şi cere dela femeiă sĕ-i dea ceva de cină. După-ce a cinat s'a culcat fără a spune femeii despre cele douĕ sute.

Diminéţa, nu se putù omul răbda, şi ér s'a dus în pădure. Strînse ér o sarcină de lemne şi veni acasă.

Câtă vreme fù dênsul în pădure veni prin sat un cojocar şi începù a striga: „lele! cine are tărîţe sĕ vie încóce, căcĭ le plătesc bine!“ Femeia auḑênd acésta îşĭ aduce aminte, că are o ólă cu tărîţe, o şi ia şi o dă cojocarului pentru 25 bănuţĭ. Venind bărbatul din pădure, îi spune femeia, că şi ea a făcut vr'o doi banĭ. „Da pe ce biata“ ḑice bărbatul. „Scĭ, că am avut o ólă cu tărîţe în tindă, ḑice femeia, a venit pe aci un cojocar şi i-am dat'o pe 25 bănuţĭ.“

— „O, bată-te Dumneḑeu — ḑice bărbatul — dér acolo am avut douĕ sute bune“.

— „Ba bată-te pe tine — ḑice femeia — da de ce nu mi-ai spus“. Cam aşa s'au sfădit tótă nóptea.

Cât ce se făcù ḑiuă omul îşĭ luă securea în mână şi nĕcăjit ca vai de el, se duse ér în pădure.

Aci începe a strînge lemne, dér îndată vine la dênsul norocul cu nenorocirea şi-l întrébă, cum de a venit ér în pădure, când i-au dat banĭ, ca sĕ se facă gazdă. Omul le povesti ér tótă întêmplarea.

Atuncĭ norocul iĭ dete omului 3 bănuţĭ, ḑicêndu-i: „du-te şi te fă gazdă şi mai mult sĕ nu vii aicĭ.“

Omul luă banii şi lemnele şi plécă către casă. Pe drum s'a tot socotit, că ce sĕ scie el face cu cei 3 bănuţĭ, când acasă îl aştéptă copiii şi femeia flămânḑĭ. Dér mergênd mai în colo se întêlnesce cu o cofăriţă, dela care cumpĕră trei mere ca sĕ le ducă la copii.

Apropiindu-se de sat vede trei copii sfădindu-se pentru o corónă de aur, pe care o aflase în drum. Omul cunoscênd cât de scumpă póte fi acea corónă, ḑise către copii: „Daţi-mĭ mie coróna acésta, că vĕ voiŭ da câte un mĕr“. Atuncĭ copiii şi începură a întreba că „unde's merele?“ Omul scóse merele, le dete copiilor şi luând coróna o duse acasă şi puindu-o pe masă se uita cu toţii cum străluce de frumos.

Se întêmplă de trecù pre acolea pe drum o caléşă cu un armén bogat. Vĕḑênd arménul din drum lumina acea frumósă, căcĭ fiind nópte coróna strălucea la zarea focului din vatră, — întră în lăuntru şi uitându-se la corónă, ḑice către om, sĕ i-o dea luĭ pentru 20 de mii de zloţĭ banĭ. Omul cerù 30 de mii, în urmă i-o dete pentru 25 mii.

Ast-fel omul se făcù gazdă mare, precum nu era nimenĭ în jurul acela.

In zadar i-a dat nenorocirea trei sute bune, că până nu i-a dat norocul trei bănuţĭ, tot sĕrac a fost.

Marga.

acéstă ofertă. Vasul german „Pfalz“ îndeplinesce munca de încărcare și de descărcare cu echipagiul sĕu.

„O voce din popor“. Sub acest titlu am publicat în Nr. 246 al fóiei nóstre o corespondență,dela un țĕran din Sĕliște asupra stărilor de acolo. Precum este la noi rĕul obiceiŭ, câțî-va nemulțumițĭ din inteligența sĕliștĕnă cu ce s'a scris în acea corespondență au început sĕ arunce suspițiunea asupra têmplarului Nicolau *Moisin.* De ar fi nimerit'o calea valea, dér omul este espus a întêmpina ɖilnic privirile săgetătóre ale celor supĕrați, fără sĕ fi avut vre-odată timpul séu plăcerea de a scrie corespondențe la gazete. Acésta nu numai, că e lucru secant, dér și necuviincios, căcĭ fără dovadă neîndoiósă nu e permis a bănui pe nimenĭ. D-l N. Moisin în cele din urmă se vede constrîns, — fiind-că, ɖice, îndură din amintita causă atâta dispreț și ură—a declara, că nu el este scriitorul acelei corespondențe. Deóre-ce susținem declarațiunea sa, numai e de lipsă sĕ i-o publicăm din cuvênt în cuvênt. Rugăm însĕ pe cei cu musca pe căciulă sĕ se desbare odată de rĕul obiceiu, care, cum vĕd, strică altora fără a-le aduce lor înși-le nici un folos.

O bandă de falsificatorĭ. Consulatul român din Constantinopol (Turcia) a descoperit o fabrică secretă de pașpórte și stampile consulare. Falsificatele în parte mare sunt austro-ungare, românescĭ și bulgare. Banda falsificatorilor constă din cincĭ membri.

Concert la Villa Kertsch. Atragem atențiunea asupra anunciului de pe pagina a 7-a relativă la concertul, ce se va da Duminecă séra în restaurantul dela Villa Kertsch, care s'a deschis de curênd și este cu totul renovat și luxurios aranjat dimpreună cu cafeneaua de acolo, de noul arendaș M. Lebovits.

Sórtea unei școle române.

De pe Valea Almașului, Nov. 1900.

Onorată Redacțiune! Sciind, cât de mult vĕ zace la inimă sórtea școlelor nóstre, Vĕ rog sĕ faceți loc în colónele „Gazetei“ următórelor șire:

Comuna *Jimborul-mare* e locuită în majoritate de Românĭ. Sunt însĕ în ea vre-o 10—12 familii maghiare și póte pe atâția Jidanĭ. Pentru acestea și pentru maghiarisarea Românilor, societatea „Emke“ din Clușiŭ a ridicat acolo o școlă corespundĕtóre încă cu câțĭ-va anĭ mai nainte de acésta, la care a susținut un învĕțător. Românii încă au avut școla lor confesională, pe care au susținut'o la olaltă cu comuna vecină *Chendermal.* După-ce școla înființată de „Emke“ în lipsa de elevĭ era aprópe gólă, s'au socotit conducĕtorii ei *sĕ nimicéscă de tot esistența școlei române,* ademenind pe Românĭ ca sĕ-șĭ dee copiiĭ la școla unguréscă, că apoi nu va trebui sĕ plătéscă plata învĕțătorului. Ba spre a-i puté atrage și mai tare la școla „Emkei“, la Craciun li-se împărțiau băeților mai sĕracĭ unele darurĭ micĭ: cărțĭ, unele vestminte etc., carĭ erau cumpĕrate pe spesele magnatului Sombory Lajos, care e un mare proprietar acolo.

S'a întêmplat apoi, mai ales de când s'au urcat salariele învĕțătorescĭ la 300 fl., că a fost silit învĕțătorul român a purta o adevĕrată luptă cu ómenii sĕi. Acéstă luptă s'a continuat din an în an, din causa încassărei salarului învĕțătoresc.

Ómenii, carĭ ș'au fost dat băeții la școla „Emkei“ însĕ se opuneau a plăti, căcĭ primiau sfat în acésta dela protopretorul de atuncĭ Sombori, adĭ mort, ca sĕ nu plătéscă învĕțătorului confesional nimic — decă le umblă copiiĭ la școla „Emkei“. Așa s'a încins o luptă înverșunată între popor și învĕțător, din causa salarului învĕțătoresc.

Copiiĭ românĭ în numĕr de 70—80 au fost în fiă-care an, de vre-o 5—6 anĭ încóce, parte însemnată dațĭ la școla „Emkei“ cu gândul, că apoi respectivii părințĭ nu vor fi datorĭ a plăti plata învĕțătorécă, ér învĕțătorul român numai prin esecuțiune îșĭ mai putea scóte puțina sa léfă. Maghiarii vĕɖênd cum sĕ înbulzesc copiiĭ de Român și mai tare la școla lor, au mai înființat un post de învĕțătóre la acea școlă, pe spesele statului, și adĭ dispun de 2 puterĭ didactice, ér Românii nicĭ de una.

Inainte cu vre-o 3 anĭ Consistorul din Sibiiu a fost votat pentru școla confesională un ajutor anual de 100 fl. Acest ajutor însĕ a fost sistat și prin acésta s'a înmormêntat așa ɖicênd esistența școlei gr. or. din Jimborul mare, póte pentru tot-déuna.

Cu începutul anului școlar 1900/901 Românii șĭ-au dat cu *toții* băieții la școla maghiară, ér învĕțătorul român, după-ce a prestat atâtea jertfe, între carĭ întreg cuincuenalul ce i-s'a cuvenit, căcĭ nu i-l'a dat nicĭ-odată, s'a dus la altă stațiune, ér școla românéscă din Jimborul-mare a rĕmas închisă.

Acéstă sórte o aștéptă și pe școla din Hida și alte școle.

Décă cestiunea încassărei salarului învĕțătoresc nu va fi resolvată în un mod mai favorabil pentru învĕțătorĭ și pentru asigurarea progresului nostru cultural, putem fi sigurĭ, că casurile asemenea celui din Jimborul-mare se vor repeta. Pană acum s'au ivit casurĭ de mulțĭ învĕțătorĭ de ai noștri au trecut la școlile statului, atuncĭ când ale nóstre duc fórte mare lipsă de învĕțătorĭ și unii au trecut la cele comunale, căcĭ comunele sciu incassa salarele învĕțătorescĭ fără de a face neplăcerĭ învĕțătorilor și — prin acésta așĭ periclita esistența școlei lor.

La școlele nóstre în mare parte necum sĕ fiă asigurate cuincuenalele recerute de lege, ci nicĭ cei 300 fl. nu-i póte primi învĕțătorul; orĭ de-i capĕtă, atuncĭ numai Dumneɖeu sfântul scie pe lângă câte neplăcerĭ.

Corespondentul.

Convocare.

Membrii *Casinei române din Abrud,* prin acésta sunt invitațĭ la adunarea generală ordinară a Casinei, ce se va ține la 30 Decemvrie 1900 la 3 óre d. a. în localul Casinei.

Obiectele:

1) Raportul comitetului,
2) Raportul cassarului,
3) Alegerea comitetului,
4) Propunerĭ.

Abrud, 20 Decemvrie 1900.

Dr. Laurențiu Pop, pres. *Dr. Alexandru Bordia,* secr.

Pentru masa studenților din Brad.

In urma apelului publicat în ɖiarele nóstre, s'au înscris până în present la proiectata „Reuniue a tinerimei studióse din Zarand și jur“ pentru *masa studenților dela gimnasiul român gr. or. din Brad,* următorii:

Membrii fundatorĭ: I. P. S. Sa Metropolitul *Ioan Mețianu* (cu taxă duplă) și Dr. Nicolau Oncu dir. de bancă și adv. Arad. 3. D-na Letiția Oncu, 4. D-na vĕd. Dr. Caian, Ofenbaia, 5. D-l Silviu Suciu, secret. ministerial B.-Pesta, 6. Demetriu Moldovan not. cerc. Criscior.

Membrii pe viață: 1. D-na Leonidia Șerban, prop. Deva. 2. Aron Feier prop. Brad, 3. George Almășian prop. Criscior, 4. Ioan Galdeu econom Ponorel, 5. Teodor Lung econom Țĕreței, 6. Ioan Grama, l. Solomon econom Țĕrĕțel, 7. Ioan Ometa econom Țĕrĕțel, 8. Dumitru Grec oficiant Tĕrĕțel, 9. Petru Floruța econom Țĕrețel, 10. Adam Lung econom Țĕrĕțel, 11. Iosif Țura băiaș Țĕrĕțel.

Membrii ordinarĭ: 1. Savu Stănilă paroch Ribiță, 2. Ioan Irimie paroch Mestécăn. 3. Aron Faur paroch Potinganĭ, 4. Nicolau Mateiŭ paroch Uibărăscĭ, 5. Ioan Rusu paroch Vaca, 6. Emanuel Pop teol. abs. Bucurescĭ, 7. Petru Cîrco teol. abs. Sesurĭ, 8. Ioan Borza teol. abs. Dupapétră, 9. Ioan Faur înv. Criscior, 10. Avram Lăslău înv. Ormindea, 11. Sabin Bogdan înv. Valea Brad, 12. Georgiu Jula înv. Brad, 13. Ioan Sipos teol. abs. Mesteacăn, 14. Sabin Dan student Criscior, 15. Petru Giurgiu înv. Bulɖescĭ, 16. Ioachim Ivan înv. Podele, 17. Ioan Bârna înv. Vaca, 18 Pavel Lazăr înv. Țĕrĕțel, 19 Dionisiu Mateeș teol. abs. Herțeganĭ, 20. George Ometa comerciant Țĕrĕțel, 21. Elisabeta Faur soț. de inv. Criscior, 22. D-ra Maria Toda Criscior, 23. Pavel Pop funar Brad, 24 Teodor Benea econom Țerețel, 25. Teodor Oprea băiaș Țĕrĕțĕl, 26. Grozav Iga econom Țĕrĕțel, 27. vĕd. Maria Floruța Țĕrĕțel, 28. George Faur econom Țĕrĕțel, 29. George David econom Junc, 30. Nicolau Popa teol. 31. Nicolau Tiu teol. 32. Avram Giurgiu teol., 33. George Almășan teol., 34. Petru Câmpean teol., 35. Ilie Mateș ped., 36. Ioan Jula ped., 37. Ioan Ardeu ped., 38. Adam Iezan ped., 39. Petru Rusu ped., 40. Silviu Glava ped., 41. Nicolau Faur ped. 42. Nicolau Toma ped. 43. Ioan Pascu ped. 44. Emiliu Reit ped. 45. A. Ghișoiu ped. 46. Ioan Vălean ped. 47. Vasile Hărăguș ped. 48. Danil Petrașcu ped. 49. Emanuil Scrobote ped. 50. Aurel Nistor teol. 51. Nicolau Duma teol. 52. George Borescu teol. 53. Emil Gheajă teol. 54. Dumitru Borcea teol. 55. Nicolau Radoiu înv. în Aldoboly, 56. Ioan Popa înv. în O. Hidegkut, 57. Grigoriu Nicola teol. 58. Oct. G. Simtion teol. 59. George Tulbure teol. 60. Sebastian Ciocan teol. 61. Valeriu Bonea teol. 62. Onoriu Sasu teol. 63. Alesandru Manu teol. 64. Augustin Cupșa teol. 65. Constantin Oancea teol. 66. Ioan Rosman teol. 67. Zaharie Mihălțan teol. 68. Dumitru Șica teol. 69. S. Liviu Mihălțan teol. 70. Dumitru Purece teol. 71. Mihăil Jampa ped. 72. Oprea Cruțin ped. 73. Filip Budoiu ped. 74. Miron Bota ped. 75. Corneliu Cosma ped. 76. Alesandru Duvlea ped. 77. Emil Lungociu ped. 78. Petru Doroga ped. 79. C. Banda ped. 80. Ștefan Goicea ped. 81. Ioan Crengă ped. 82. Eugeniu Muntean teol. 83. Sebastian Stanca teol. 84. Ioan Anca teol. 85. Vasile Brotu teol. 86. Aron Mețian teol. 87. Ioan Câlnicean teol. 88. Ioan Coman teol. 89. Ioan Chivariu ped. 90. Nichifor Borza ped.

Membrii ajutătorĭ: 1. Iuliu Pop cassar Criscior, 2. George Pleșa băiaș Criscior, 3. Ioan Perian paroch Criscior, 4. Nicolau Grec of. Gurabarza.

(Lista membrilor din Brad, nefiind completă, se va publica la timpul sĕu).

ULTIME SCIRI.

Berlin, 21 Decemvrie. Prin Amsterdam vine scirea, că situația în Africa-sudică a întrat într'un *stadiu nou.* Poporațiunea din teritoriul situat spre nord de Capland, *s'a resculat în contra Englesilor.* Armata năvălitorilor burĭ cresce ɖi de ɖi, alăturându-i-se numĕroșĭ Olandeșĭ. Genralii englesĭ *Rundle, Knox* și *Macdonald* se retrag grabnic, ca sĕ apere, décă se mai póte, interiorul coloniilor Cap. In Oranje Burii au ocupat centrele de comunicațiă mai însĕmnate. In unele locurĭ *au prins garnisónele englese.*

Londra, 21 Decemvrie. Generalul *Dewett înaintéză spre Ficksburg, granița Natalului.* E temere, că Dewett și Botha plănuesc sĕ între în Natal, avênd ținta principală de a ocupa portul Durban și linia ferată Durban-Pretoria. Pierderile totale ale generalului Dewett, când cu eroica sa retragere dela granița Caplandului, se cifréză la 50 morțĭ, 100 prisonierĭ și 3 tunurĭ.

Londra, 21 Dec. Ultimele scirĭ din Capetown anunță, că *toțĭ fermierii și Olandesii din Capland se vor uni cu Burii.* Se simte fórte mult lipsa cavaleriei și lordul Kitchener, generalissimul trupelor englese, a cerut guvernului din Londra, ca *sĕ trimită de urgență întrega cavaleriă din Englitera în Africa de sud.*

Londra, 21 Dec. Din Capetown sosesce scirea, care produce aicĭ o mare emoțiune, că *trupele bure, după ce au susținut Marțĭ o luptă sângerosă în Filipstown, acum se apropie de Colesberg.*

Mulțumire.

Subscrișii octogenarĭ din causa bĕtrânețelor înaintate, neputênd participa la îngroparea fiiului nostru iubit Romul Petric, fost funcționar la institutul „Albina“, aducem pe acésta cale mulțumirile nóstre cordiale Domnilor și Dómnelor din Sibiiu, carĭ l'au petrecut la gropă, precum și celor ce ne-au arătat condolențele lor în scris, amicĭ și cunoscuțĭ din depărtare, a căror cuvinte de mângăiere ne-au mai alinat durerile inimei nóstre.

Brașov, în 9 Decemvrie 1900.

Obidații părințĭ:

Ioan Petric, protopop.
Zoe Petric născ. Onțiu.

Necrolog.

Maria Candale născ. Pop, ca soțiă, Victoria, Valeriu, Nicolau și Anchedim ca fii, Alexiu șef inginer silvic de circumscripțiă în Mălin România, Dumitru, Nechita, Ión, Raveca și Matrona ca frațĭ; Dănilă Pop și soția Maria ca socrii; Elvira, Dănilă, Paraschiva, Gacea, Nastasia, Ión și Condrate, ca cumnațĭ și cumnate, în numele lor și al numĕroșilor consângenĭ, afinĭ și prietinĭ — anunță cu inima frântă de nemărginită durere încetarea din viață a prea bunului și neuitatului soț, tată, ginere, frate, cumnat, consângean și prieten

Anchedim Candale,

preot și protopop onorar gr.-cat. în Borgo-Bistrița, membru ord. al Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român, membru al congregațiunei și comisiunei permanente al Comitatului Bistrița-Năsĕud, membru în comitetul și comis. admin. a fondurilor școl. grănițerescĭ din Năsĕud, membru în Direcțiunea societății de împrumut și păstrare „Speranța“ în Borgo-Prund, ș. a.

întêmplată după un morb scurt și greu în al 45-lea an al laboriósei sale viețĭ pentru binele și prosperarea némului și bisericei, a căror fiiu pururea credincios a fost, în al 17-lea an al prea fericitei sale căsĕtorii și în al 16 lea a preoției, la 18 Decemvrie a. c. órele 9 din nópte.

Osĕmintele pĕmêntescĭ ale scumpului defunct se vor astruca în 22 l. c. la órele 10 a. m. în cimiterul familiar din Borgo-Bistrița.

Borgo-Bistriță, la 19 Decemvrie 1900.

Fiă-i țĕrîna ușóră și memoria neuitată!

Un stég românesc de 144 anĭ.

D-l canonic Dr. *Augustin Bunea* a ținut o conferență fórte interesantă cu ocasiunea înaugurărei seratelor Casinei Române din Blașiŭ la 9 Decemvre c. Conferențiarul a vorbit despre un stég românesc de 144 anĭ, care se află în biserica catedrală a metropoliei. Publicăm aci, după fóia bisericéscă din Blașiŭ, acesta interesantă conferență:

Dintre câțĭ ne-am întrunit astăɖĭ în sala casinei române, nu este póte nicĭ unul, care până mai deunăɖĭ sĕ nu fi vĕɖut, că în biserica catedrală din Blașiŭ, în corul din drépta presbiteriului, atêrna de o rudă un steguleț.

Pulberea așeɖată în pătură grósă pe el, spărturile și destrămăturile lui produse de dintele timpului și de alte cause necunoscute, nu ne lăsa sĕ distingem din depărtarea, în care-l priviam, nicĭ materia scumpă, din care era făcut, nicĭ decorațiunile lui prețióse, nicĭ frumósele icóne, ce le purta pe amêndouĕ fețele.

Era un obiect, de care nu ne puteam da sémă, pentru ce este pus în loc așa de frunte în Cassa Domnului, și de care, în tocmai ca și mine, nicĭ alții nu sciau sĕ-țĭ povestéscă ceva interesant, căcĭ din generațiunea de astăɖĭ, abia se mai află unul, orĭ doi, carĭ sciu ceva confus despre originea și trecutul lui glorios.

In luna lui Septemvre din anul acesta, când în préjma sĕrbătorilor sfintei Unirĭ,

s'au făcut unele reparaturĭ în lăuntrul bisericei catedrale, stegulețul a fost luat și scoborît dela locul sĕu. Curiositatea m'a îndemnat sĕ-l esaminez mai de-aprópe, și am rĕmas încântat de frumsețea lui. El este pregătit din douĕ păturĭ suprapuse de mĕtase. Pe o față, sub inscripția *„Cleri Uniti Transilvani“*, tocmai la mijloc pe un câmp vênăt, este chipul sfintei Treimĭ în fir de aur, și încadrat cu greu brocat tot de aur. Pe cealaltă față, la mijloc, este așeḑată, între capetele și aripele vulturului negru austriac marca Transilvaniei, adecă o corónă împodobită cu imitațiunĭ de petri scumpe, și sub ea șépte turnurĭ medievale, carĭ represintă 7 cetățĭ. Câmpul întreg, și pe-o față și pe altă, este decorat cu ricamatură séu broderiă de florĭ din fir de argint, și jur împrejur stégul este tivit cu posament (posmantrie), de care atêrnă dese fire de aur pe marginĭ.

Vĕḑênd acestea mi-au venit în minte cuvintele istoriografului Samuilă Clain: „Pe la anul 1755, când ținea Maria Teresia bătaiă cu Prusul (Burcușul), Episcopul Aaron de împreună cu tot clerul au dat o companiă, adecă 130 de husarĭ, cu arme, cu cai, cu haine, și cu tóte cele de trebuință. Tot preotul spre ridicarea companiei acesteia au dat câte-un galbin“.) [1])

Am cercat decĭ sĕ aflu, că óre nu sub stégul descris mai sus a plecat în rĕsboiŭ și s'a luptat compania de husarĭ amintită de Clain în contra Prusienilor, și actele, carĭ le-am găsit într'un protocol din archiva mitropolitană din Blașiŭ, m'au convins, că stégul acela este al călăreților românĭ, carĭ nu la anul 1755, cum ḑice Clain din greșélă, ci la 1756 au fost oferițĭ împĕrătesei-regine Maria Teresia în rĕsboiul de șépte anĭ cu regele Prusiei Frideric, și că el este prețios nu numai ca obiect de artă, ci și ca o mărturiă clasică despre patriotismul pururea curat și desinteresat al părinților noștri și despre devotamentul nobil, de care Românii au fost tot-déuna animațĭ pentru tron și dinastiă.

Dați-mĭ dér voiă, domnilor, sĕ vĕ povestesc ceva din istoria acestui stég, cât îmĭ este cunoscută până acum.

Vestitul rege al Prusiei Frideric, pe cum spune împĕrătésa Maria Teresia în scrisórea sa din 11 Octomvre 1756, adresată guvernului transilvan, a năvălit fără de veste în Saxonia, și de aci, fără a ține sémă de dreptul ginților, s'a aruncat și asupra Boemiei, atacând cu tótă puterea sa óstea austriacă de sub comanda mareșalului Brovn.

Impĕrătésa în situațiunea acésta grea a monarchiei și a tronului sĕu, apelà și la patriotismul popórelor sale din Transilvania, și în deosebĭ la al magnaților, nobililor și orașelor, carĭ aveau moșii nobilitare, cerêndu-le ajutor grabnic. Avea sĕ fie acest ajutor un numĕr de călărețĭ, îmbrăcațĭ, înarmațĭ și provĕḑuțĭ cu cai pe cheltuiéla celor ce îl vor da de bună voiă.

Guvernul transilvan în 2 Noemvre 1756 împărtășì episcopului unit Petru Pavel Aron din Blașiŭ porunca împĕrătéscă, rugându-l, sĕ nu-șĭ pregete în acele momente critice a se înțelege fără amênare cu ai sĕi, și a se declara, câțĭ călărețĭ póte da pentru rĕsboiŭ. Asemenea provocărĭ primì episcopul și dela alțĭ dignitarĭ înalțĭ din Viena, și anume: dela cancelarul aulic transilvan, comitele Gavrilă Bethlen, care la scrisórea sa oficiósă mai adaugea la urmă cu mâna sa propriă, că acum este timpul cel mai potrivit pentru clerul unit de a-șĭ manifesta sentimentele sale de loialitate față cu tronul, dela ministrul Ferdinand Kœnigsegg Erps președintele colegiului pentru afacerile monetare și montane, care spunea, că clerul și națiunea română (*clerus et natio valachica*) trebue sĕ se arete vrednicĭ de privilegiile dobândite, — și dela generalul comite Antoniŭ Kálnoki, care făcea cunoscut, că el este însărcinat cu misiunea de a forma în Transilvania un regiment de husarĭ.

Episcopul primind acestea scrisorĭ în 7 Noemvre 1756, imediat convocà la o întrunire pe ḑiua de Lunĭ, 15 Noemvre 1756, pe toțĭ asesorii consistorialĭ, adecă și pe cei din Blașiŭ și pe protopopii de afară, carĭ erau învestițĭ cu demnitatea de asesorĭ, și pe lângă aceștia *pe mai mulțĭ nobilĭ românĭ*. Acestora din urmă, fiind-că pe atuncĭ ei învĕțau numai în școle strĕine, și astfel cu cirilice nu sciau ceti, episcopul le-a scris unguresce: „hogy Kegyelmed is mint Ecclesiànknak és *Natiónknak edgyik nemes tagja* a jövö hétfüre, ugymint 15 ik ez holnapnak napjàn reggel itten lenni ne terheltessék“. [2])

[1]) La Cipariu: Acte și fragmente, pag. 107.

Toțĭ cei adunațĭ în săbor — sunt cuvintele lor — „cu o inimă și cu o voiă în dată, vĕḑênd crăeștile rênduelĭ s'au făgăduit și au fost gata a face și după putință a ajuta, pe cum se poftesce, cu câte-va cătane călărețe, și s'au concludăluit, sĕ se dea o companiă de o sută și trei-ḑecĭ de cătane, pe cum în următórele rĕspunsurĭ la acei marĭ domnĭ date se va vedea. Așișderea și modru în ce chip sĕ se facă acea companiă s'au așeḑat, pe cum se arată în comisia scrisă pentru acéstă trébă la cinstiții protopopĭ“.

Hotărîrea acésta fù adusă la cunoscința Guvernului, a cancelarului Bethlen, a generalului Kálnoki și a ministrului Königsegg cu scrisorile din 16 Noemvre 1756, în carĭ episcopul nu uită a accentua, că clerul și poporul român, deși este cel din urmă la bine, totușĭ nu voesce sĕ rĕmână înapoia nimĕnui, când este vorba de a-șĭ manifesta prin jertfe devotamentul sĕu față cu căpetenia statului și iubirea sa sinceră de patriă.

Protopopilor a scris episcopul, între altele, acestea: „Pentru a căror plinire și ducere în *vig* [3]), am adunat cinstiții asesorĭ a clirosului nostru, cu carĭ împreună înțelegêndu-ne, de lipsă am aflat, cum acest prilej de vredniciă sĕ nu trécă, ce după mĕsura slăbiciunii nóstre cu tot deadinsul împreună sĕ alergăm, și pentru aceea s'au aruncat *de tot preotul cincĭ florinĭ ungurescĭ* într'acesta chip: ca luându-se *comișeul* [4]) îndată sĕ se vestéscă, și a se strînge sĕ încépă, și strîngêndu-se îndată aicĭ la perceptorii, carĭ s'au rênduit, preacinstitul notariuș *Avram Dăianul*, și cinstitul protopop *Maniŭ Tiureanul*, sĕ se trimită, așa cum până în viitórele sĕrbătorĭ a Nascerii Domnului nicĭ o restanțiă sĕ nu rĕmână, că fiind lipsa obștiĭ și slujba împĕrătéscă, cu ecsecuțiă și cu mai marĭ cheltuelĭ se va scóte.

„Lângă acésta luând acésta vei avé grije, unde s'ar găsì cai spre slujba cătănéscă, *acar* [5]) de ce pĕr or fi, numai alb nu, cu dirept preț sĕ-i iai și în credință până la o vreme, care credem, că nimene dintr'ai noștri nu l'ar tăgăduì, spre acest bine de obște.

„Așișdere vei avé datoriă și mare strădaniă, sĕ vestescĭ pentru *voinicĭ, carĭ vor avé voiă și lor, și neamului a face cinste* și înălțatei crăiese credincióså slujbă, *spre binele viitoriŭ* sĕ-i adunĭ, ca sĕ fie cătane călărețe bine îmbrăcate ca voinicii din reghimentul lui Kálnoki, și armate....

„Fiind-că nemeșiĭ sunt datorĭ a da ajutor, carĭ ar da cu noi cătane gata, séu numai cai, séu voinicĭ, nu ar fi datorĭ a da cu *varmeghia* [6]) și aicĭ șĭ-ar *face bun nume neamului*“.

Generalul Kálnoki rĕmase încântat de ofertul clerului și poporului românesc și de dispozițiile luate de episcopul. Deplina sa mulțămire o manifestă în scrisórea de dto Sibiiu 20 Noemvre 1756, în care ḑicea către episcopul Aron: „Acésta este într'adevĕr și trebue sĕ fiă cea mai plăcută jertfă, când cineva cu cât sĕ póte plânge mai mult, că este asuprit, cu atât se silesce mai tare, ca sĕ nu fie întrecut de nimenĭ în vĕdirea fidelității sale. Domnia Ta, Preacinstite, escĭ cel dintâiŭ căruia se póte oferi cu distincțiune toga gloriei“.

[2]) Românesce: „Ca și Domnia Ta, ca *un nobil membru al Bisericei și Națiunii nóstre* sĕ binevoescĭ a te presenta aci pe Lunia viitóre, adecă pe a 15-a ḑi a lunei curente“.

[3]) Insemnéză: *sfîrșit, deplinire.*

[4]) Insemnéză: *ordin.*

[5]) Insemnéză: *orĭ.*

[6]) Insemnéză: *comitat, județ.*

Cu acéstă scrisóre generalul Kálnoki a trimis episcopului și o listă a tuturor obiectelor, cu carĭ trebuia sĕ fiă provĕḑut fie-care călăreț, însemnând și prețul lor după *„calculul cameratic“*.

Din acéstă listă vedem, că provederea unui călăreț cu arme și haine costa pe atuncĭ 66 fl. 32 cr. Renensi, ceea ce pentru 130 călărețĭ face 8621 fl. 60 cr. Renensi. Afară de acestea trebuia sĕ se cumpere corturĭ și vase de bucătăriă în valóre de 176 fl. R. și *un stég în preț de 100 fl.* Renensi, și astfel echipamentul companiei avea sĕ coste fără de cai, suma *de 8897 fl. 60 cr.* Renensi. Prețul cailor nu este indicat în lista generalului Kálnoki, care numai atâta spune, că fie-care cal nu póte fi mai mic de 14 palme, mai tînĕr de 4 anĭ și mai bĕtrân de 7 anĭ. Cred, că un astfel de cal nu se puté căpĕta mai eftin de 80 fl. Renensi. ceea ce pentru 130 cai face *10,400 fl. Renensi.*

Așa-dér caii și echiparea călăreților trebuia sĕ coste cel puțin 8897 fl. 60 cr. +10.400=19.297 fl. 60 cr. Renensi. Décă însĕ vom considera, că unele obiecte au costat mai mult, decât era socotit în lista generalului, așa d. e. stégul nu a costat 100, ci 200 fl. Renensi, și décă vom avé în vedere, că feciorii și caii au trebuit sĕ fiă întrețiunuțĭ cât-va timp în Blașiŭ până la asentarea lor, credem, că compania oferită de clerul și poporul român a costat cel puțin 20,000 fl. Renensi. Décă însĕ vom socoti, că banii erau pe atuncĭ de trei-orĭ mai scumpĭ ca astăḑĭ, póte că nu exagerăm, afirmând, că jertfa Clerului și poporului ar face astăḑĭ în banĭ de ai noștri 60.000 fl. v. a. séu 120,000 coróne.

(Va urma).

„Călindarul Plugarului“.

Ḑilele acestea a eșit de sub tipar *„Călindarul Plugarului“* pe anul comun 1901, anul IX, cuprinḑênd: In *partea calendaristică*: Cronologia anului 1901, Regentul anului; Sĕrbătorile și alte ḑile schimbătóre; Calculul sĕrbătorilor mai marĭ; Posturile etc. Urméză partea strict calendaristică: cele 12 lunĭ ale anului cu sfaturĭ pentru plugarĭ și semnele de timp după calendarul de 100 de anĭ.

Urméză Genealogia domnitorilor; Taxele telegramelor și postale; Competințe de timbru și taxe; Scala timbrelor; apoi Têrgurile din Ardeal, Bănat și Țéra ungurésca după datele oficióse îndreptate și publicate de ministrul de comerciŭ.

In *partea literară* se găsesc bucățĭ alese: Cântec (poesiă de G. Coșbuc); Ostașilor Românĭ (P. Dulfu); Dorobanțul (G. Coșbuc); Crainicul primăverei (Sân-Petreanul); Testamentul lui Moș-Cârlig, schiță de I. C. Panțu; o frumósă Poveste de pe vremea când Mântuitorul Christos umbla pe pămênt; Cuvinte înțelepte ș. a.

In *partea economică*: Lucrarea pămêntului; Crescerea vitelor; Hrana vitelor; Grijile de avut la hrănirea vitelor; Hrana țĕranului și crescerea caprelor; Puterea de nutrire a pómelor.

Economia casnică: Prășirea curcilor; Clocirea și crescerea puilor de găină; Conservarea ouĕlor. Urméză felurite *povețe* tot din sfera economiei casnice.

In fine o interesantă istorisire despre Ciudățeniile trăsnetului.

De astă-dată „Călindarul Plugarului“ cuprinde ilustrațiunile: edificiul gimnasiului român din Brașov și sală festivă a acestui gimnasiu.

Călindarul se póte procura dela Tipografia A. Mureșianu, Brașov, pe prețul de 25 cruceri séu 50 banĭ esemplarul, (+ 5 b. porto postal.) **Vêndetorilor se dă rabat** cuvenit.

Literatură.

La „Tipografia“, societ. pe acții în Sibiiu, a apărut **„*Sâmbăta morților*“**, dramă din popor în 5 acte, localisată de T. V. *Păcățanu*. Prețul unui esempl. e 60 de banĭ.

ECONOMIA.

Prepararea pămêntului la înființarea unei vii.

Prepararea pămêntului are mare însemnătate la înființarea unei vii; dela modul cum este pregătit pămêntul pentru a primi vițele, atêrnă în parte viitorul viei. Va fi pămêntul bine lucrat și adênc, viia va avé o vegetațiune puternică și o producțiune mare. Din contră, décă se va sgăria numai pămêntul, vițele vor da curênd de un pămênt tare, prin care vor străbate cu anevoință, crescerea lor va fi mai mică și rodul mai puțin.

Etă ce sfaturĭ dă în privința acésta un pricepĕtor al acestei lucrărĭ în „Albina“ din Bucurescĭ:

Timpul cel mai bun pentru desfundat este tómna, așa că pămêntul rĕmânênd espus la înghețurĭ peste iérnă, se mărunțesce singur și se îmbogățesce. Desfundatul se póte face și primăvara. Pentru acésta trebue sĕ se alégă momentul când pămêntul nu e prea umed, căcĭ venind îndată căldurile de primăvară se póte întări. De multe-orĭ însĕ alegerea timpului când sĕ se facă desfundarea nu e la voia podgorénului. Décă cineva voiesce a face plantarea tómna de timpuriu, atuncĭ trebue sĕ aibă locul desfundat, nivelat, pichetat. In asemenea casurĭ e de recomandat a-se desfunda pămêntul cu câte-va lunĭ înainte și a se lăsa espus în bulgărĭ la ploi și sóre, până aprópe de timpul când se va face plantatul. Atuncĭ se va trece cu grapa peste el spre a-se nivela și apoi se pichetéză.

Cu cât un pămênt este lucrat mai adênc, cu atât vițele se vor găsì mai bine. Cu tóte acestea adêncimea la care se desfundă pămêntul viei depinde și de natura sa și de voința proprietarului de a-l lucra. In pămênturile adêncĭ și espuse sórelui e bine sĕ se desfunde la o adêncime de 50—60 cm.; din contră acolo unde subsolul devine petros, séu cu totul sĕrac, desfundatul se póte face numai la 40—50 cm.

Pentru a desfunda pămêntul la acéstă adêncime, se póte întrebuința plugul de desfundat séu cu hârlețul.

Desfundarea cu hârlețul e netăgăduit cea mai bună, fiind-că se póte mărunți și întórce mai bine pămêntul; de asemenea se strâng mai bine buruenile. Desfundatul se face la douĕ hârlețe, punêndu-se primul hârleț de pămênt dedesubt și hârlețul al doilea deasupra. Desfundatul unui hectar cu hîrlețul costă între 5—800 coróne.

Orĭ-care ar fi instrumentul întrebuințat la desfundare, déca pămêntul trebue plantat mai târḑiu, atuncĭ se lasă nenivelat adecă în bulgărĭ, astfel cum rĕmâne din plug séu hârleț. După-ce a sfărîmat gerul séu ploile bulgării, se trece cu o grapă de fier odată séu de 2 orĭ, așa ca pămêntul sĕ se niveleze. In acéstă stare e bun de însemnat cu țĕrușĭ.

In pămênturile prea înclinate, carĭ pot fi tîrîte de apă, desfundarea se face numai parțial prin șanțurĭ de 1 metru lărgime, 60—70 cm. adêncime și făcute perpendicular pe panta terenului. In fine cel mai economic sistem de desfundare parțială este prin facere de gropĭ marĭ de 60—70 cm.

Ca orĭ-ce plantă, vița i-a din pămênt mare parte din elementele ce-i sunt necesare pentru formarea córdelor, frunḑelor și strugurelui. Intre mulțimea de elemente, carĭ întră în compozițiunea plantelor 4 sunt mai importante și anume: Aso-

tul, Potasa, Acidul fosforic și Carbonul. Acest din urmă element se găsesce tot-déuna în cantitate îndestulătóre în aer, apă și în pământ, așa că podgorénul n'are nevoiă a-se îngriji de el. Rĕmân însĕ azotul, acidul fosforic și potasa, carĭ trebuesc redate pământului sub formă de îngrășeminte pe mĕsura ce i-se ia de vițe.

Se póte obiecta, că până la rod vița nu ia lucru mare din pământ și prin urmare nu e nevoie a îngrășa pământul la plantare. Ingrășarea în momentul plantării are un îndoit scop și anume:

1) Sĕ-i dea pământului, în casul când e sĕrac, dela început nu numai elementele de care are nevoiă pentru a deveni bun, dér sĕ-i dea și o reservă de hrană pentru plante.

2) In casul când pământul e deja bogat, i-se dă îngrășeminte numai ca sĕ-i servéscă de reservă, adecă sĕ ia de unde sĕ créscă vița până la rod.

3) Cu cât un pământ este mai bogat în principii hrănitóre (cele 4 enumĕrate cu deosebire), cu atât prinderea vițelor plântate e mai sigură și odată prinse vițele cresc cu putere, se desvóltă în rădĕcinĭ mai mult de cât într'un pământ sĕrac și rădĕcinile fiind astfel rĕspândite în o masă mai mare de pământ, vița se va hrăni cu ușurință.

Intr'o cultură rațională, cu cât se vor pune mai multe îngrijirĭ la plantarea și îngrijirea în primii anĭ, cu atât viitorul viei va fi asigurat.

Vița fiind o plantă, care trăesce tot-déuna în același pământ, e de recomandat a i-se da îngrășeminte, carĭ sĕ conțină cele 3 elemente (Azotul. Acidul fosforic și Potasa) în cantitățĭ îndestulătóre și în astfel de condițiunĭ, ca planta sĕ le ia treptat, adecă sĕ ajungă pentru mai mulțĭ anĭ. Gunoiul séu băligarul de vite bine format, îndeplinind aceste condițiunĭ, este cel mai bun de întrebuințat.

Gunoiul mai are avantagiul pentru pământurile grele, că mai depărtéză moleculele din care e format și pământul devine mai mobil.

Cu cât se va îngrășa pământul la început mai tare, cu atât va fi mai bine. Décă nu se póte mai mult, o cantitate de 40—50.000 chilograme la hectar, pentru 4—5 anĭ e trebuinciósă.

Jumătate din acest gunoiŭ se póte întinde pe deasupra pământului înainte de desfundat și în momentul desfundării se amestecă cu pământul. Cealaltă jumătate se va pune la rădĕcinile vițelor în gropĭ în momentul plantării.

Când nu dispune cineva de o cantitate îndestulătóre de gunoiŭ pentru a proceda ca mai sus, atuncĭ se recomandă ca sĕ se facă îngrășarea parțială, punĕndu-se numai în gropa fie-cărei vițe câte 4—5 chilograme gunoiŭ bine făcut. In nicĭ un cas nu e bine a-se întrebuința la îngrășat gunoiŭ păios.

Aducerea boului moscat în Europa.

Până acum era lucru rar sĕ afli asemenea animale în grădinile zoologice. De acum o sĕ fie altfel, căcĭ vasele europene, care visitéză țĕrmul rĕsĕritean al Grönlandei prind și aduc asemenea animale. Boii moscațĭ se află acum, numai în archipelul înghețat dela Nordul Americei, apoi în Grönlanda nordică și rĕsĕriténă.

In Grönlanda rĕsĕriténă i-a aflat espediția polară germană din 1869—1870 și de-atuncĭ felurite espediții polare au împușcat asemenea boi pentru a avé carne próspĕtă, precum și pentru prepararea scientifică. Dér déca vor începe a-i vêna regulat, apoi n'au, de bună sémă, multă viéță. Noroc, că e trébă anevoiósă în acele meleagurĭ. Se scie cum lăcomia călĕtorilor a nimicit renii din Spitzberg. Numai cea din urmă espediție italiană a ucis o sută de renĭ și sute de pasĕrĭ, fără nicĭ o nevoie. Nu se scie décă boii moscațĭ ar putea trăi îndelung în Europa.

In orĭ-ce cas ar trebui încercat în Laponia.

Cânii eschimoșilor au putut fi ținuțĭ în bună stare în grădinĭ zoologice, dér dându-le din când în când pește și untură de pește.

Vinul.

(Urmare.)

După-ce a trecut prima ferbere violentă (tare) cu desvoltare de mult acid carbonic, urméză ferberea posterióră moderată, care duréză până către anul nou; și anume cu cât a fost mai rĕcóre în pivniță, cu atât duréză mai mult. Vinul alb rĕmâne tot în buțile în carĭ a fert, adăogându-se tot vin de acela, ca butea sĕ fie tot plină. Vinul roșu se trage de pe cotóre în altă bute. In decursul ferberei acesteia moderate se așéză pe fundul buței drojdii și pétra de vin; acésta din urmă cristaliséză, cu atât mai tare, cu cât e vinul mai tare (alcool). Décă cineva voesce ca nu tot zăharul din must sĕ férbă, sĕ se transformeze în alcool, apoi întrerupe ferberea prin aceea, că adaogă spirt, séu că trage vinul numai în parte fert în buțĭ, cărora le-a dat înainte puciósă multă. Vinul nou, după ce nu mai conține zachăr aprópe de loc, și după ce s'a limpedit, se trage în alte buțĭ de stejar și se astupă bine; cu cât sunt buțile mai marĭ, cu atât se păstréză vinul mai bine în pivnițĭ rĕcorόse. Vinul acesta încă nu e destul de bun pentru bĕut, și nu e matur pentru pus în sticle. Prin stare sufere o serie de schimbărĭ, carĭ în cea mai mare parte se reduc la procese de oxidațiune.

Prin porii buților pĕtrunde adecă oxigen din aer și tot odată evaporéză fluiditatea, mai cu sémă alcool.

Vinul sécă, se forméză un loc cu aer de-asupra vinului și locul acesta gol trebue în continu umplut érășĭ cu vin, căcĭ altcum se încuibă mucezéla, flórea. Cu cât e butea mai mică, cu atât e prin urmare mai mare suprafața în proporție cu conținutul, cu atât e mai mare și primirea de oxigen și secarea. Mai tare se póte accelera oxidațiunea și învechirea vinului prin deșertarea mai désă în alte buțĭ. Buțĭ prin carĭ nu póte întra oxigenul aerului și nu póte evapora fluiditatea, cum s'a încercat în ultimii anĭ în Germania, buțĭ de țiment și din sticlă, s'au adeverit de necorespundĕtóre. In decursul învechirei vinului, albumina se oxidéză și se așédă pe fund. Vinul destinat pentru pus în sticle nu e iertat sĕ se mai tulbure. Și colorile vinului se schimbă; vinul alb devine mai închis, cel roșu mai deschis. Tanina, respective productele formate prin discompunerea ei, se așédă pe fund, luând cu sine și ceva din colóre.

Inainte de tóte se desvóltă gustul vinului. Deja în decursul fermentațiunii principale și posterióre s'au format oleiurĭ mirositóre (Fuselöle) și acide mirositóre; aceste se combină cu timpul, formând corpurĭ plăcute la gust și miros, singuraticele gusturĭ se contopesc. De regulă după 1—2 anĭ vinul e destul de gustos și bun de beut; de multe-orĭ însĕ și numai după mai mulțĭ anĭ. Altcum timpul când a devenit destul de bun pentru beut, e pentru fie-care fel de strugurĭ altul. Décă ferberea mustului în urma temperaturei prea scădute, nu a ajuns la desvoltare suficientă, apoi și bunătatea vinului se póte manifesta fórte târḑiu. Se întêmplă chiar, că vinul deja limpedit începe primăvara a-se mișca în urma desvoltărei de acid carbonic solut din causa temperaturei mai urcate, séu în urma unei fermentațiunĭ nouĕ, causată de nisce microbĭ. La un timp anumit stă vinul la culmea desvoltări sale. După timpul acesta se prea învechește și pierde érășĭ din gustul plăcut. Esterele se înmulțesc, alcoolul se împuținéză, parte prin evaporare, parte prin oxidațiune, transformându-se în oțĕt. Corpurile extractive și pétra de vin se înpuținéză; vinul fórte vechiŭ are gust uleios, cam ca o medicină, și e acru. Vinul așa numit copt, adecă cum e mai bun de beut, e nicĭ prea vechiŭ, însĕ nicĭ prea nou. Pentru-ca sĕ se învechiască mai iute, trebue tras mai des, se póte face însĕ lucrul acesta tot numai după-ce s'a limpedit; se forțéză decĭ limpeḑirea în forma aceea, că îndată după tragere se adaugă corpurĭ limpeḑitóre. Acestea sunt; Bešică de pește (Hausenblase), gelatină (cleiu), albuș de ouĕ, sânge și lapte, carĭ tóte cu tanina împreună forméză precipitat, se așédă, luând cu sine tótă turburéla. Prea mult din corpul clarificător e însĕ de evitat, fiind-că tótă tanina nu e permis sĕ se precipitese; ba vinurilor sĕrace în tanină, li-se adaugă acésta. In Spania și Germania folosesc așa numitul pământ pentru limpeḑire (Klärerde) Kaolin, care conține silicate solubile, carĭ apoi cu vinul acru forméză un fel de recĭ, ce se așéḑă pe fund.

In decursul așeḑării corpurile fine suspendate în vin, carĭ causéză turburéla, cad și ele pe fund.

Și filtrarea s'a adeverit în multe casurĭ ca folositóre. In Francia folosesc de mulțĭ anĭ gips pentru limpeḑire; pe acesta de multe orĭ îl adaugă deja în must. Gipsul pe lângă că limpeḑesce fórte bine, face și colórea vinului roșu mai intensivă și descompune o parte din pétra de vin. Din motiv însĕ că o parte din gips rĕmâne disolvată în vin și gipsul e stricăcios sănĕtăței, adăogarea gipsului de vre-o câțĭ-va anĭ încóce e cu totul oprită prin lege.

Morburile vinurilor derivă mai cu sémă dela desvoltarea de fungĭ, bureți strĕinĭ, carĭ se pot încuiba în vin prin folosirea de strugurĭ bolnavĭ, putreḑĭ, precum și prin negligență (murdărie) la preparare, séu apoi décă temperatura e prea urcată, séu buțile prea subțirĭ, în urmarea căreia vinul sécă prea tare.

Inăcrirea, oțĕtirea vinului o causéză un fung, burete mĕrunt (Essigpilz), care se forméză și înmulțesce tare în vinurĭ slabe (sĕrace în alcool), și décă ajung în contact prea mare cu ăerul. Puțin oțĕt se află în fie-care vin. La început de regulă se ivesce pe suprafața vinului mucezélă, flóre, în formă de peliță subțire, care oxidéză spirtul vinului, formând din el acid carbonic și apă; în cantitățĭ marĭ însĕ mucezéla amintită forméză corpurĭ strĕine cu gust rĕu.

O bólă de care se tem toțĭ manipulanții cu vinurĭ, e stricarea lui (Umschlagen); acéstă bólă atacă cu deosebire vinurile roșii, stórse din strugurĭ roșii putreḑĭ, pe timp călduros; e un proces de discompunere, causat prin un fel de muceḑélă, care sémănă mult cu aceea, care causéza înăcrirea laptelui, și póte strica cu desĕvîrșire vinul, în așa grad, încât sĕ nu se mai pótă direge nicĭ într'un chip.

Ingroșarea, întinderea vinului, constătătóre din formațiunea de Mannită Dextrină și mlăcĭ de plante, se forméză din zăchar prin ferbere flegmósă: se observă câte-odată în vinurĭ albe.

Amărîrea vinului roșu o causéză tot un fel de microb (fung). Prin influința aerului vinul alb póte sĕ-șĭ schimbe colórea în brună. Inegrirea vinului causată prin fer tannic se póte delătura prin limpeḑire.

Hidrogen sulfurat (miros de ouă clocite) se forméză prin reducțiunea sărurilor cu conținut de sulfur, precum și prin putreḑirea drojdiilor séu a albușelor. Se depărtéză acest miros prin tragerea désă séu prin tratare cu acid sulfuros pe lângă mare grije.

Precipitarea cu sărurĭ, carĭ conțin plumb, nu e permisă. Mirosul de bute séu de flóre se evită prin curățirea și spălarea radicală și minuțiósă a buților.

Tóte bólele vinurilor causate prin germenĭ, muceḑélă, flóre, fungĭ bureți, la început se pot cura de regulă prin pasterisare, séu prin tragere în buțĭ, cărora li s'a dat pétră puciósă, séu prin adaogarea de acid salicylic, precum și alte corpurĭ antiseptice, prin scăderea temperaturei și chiar prin adăogarea de zachăr, ca sĕ mai férbă odată ca mustul.

Pasteur a întrodus sistemul de a încălḑì vinul la 60° pe basa descoperirei causei ferberei și a morbilor vinului (numit pasterisare), care ridică puterea de conservare în grad însemnat așa că vinul pasterisat se póte esporta în depărtărĭ marĭ, chiar în țĕrĭ tropice, fără sĕ sufere.

Deși la 60° nu mor toțĭ microbii, totușĭ în genere ajunge acéstă temperatură la morbii vinului. Calitatea vinului nu sufere mai de loc prin pasterisare și aroma rĕmâne tótă, décă încălḑirea nu a durat prea mult și temperatura nu s'a urcat peste 60°. Prin pasterisare și învechirea se acceleréză. Mai simplă și mai sigură e pasterisarea vinurilor în sticle. La pasterisarea vinurilor în buțĭ se purcede în forma aceea, că se lasă sĕ curgă vinul din bute prin o țeve sucită și așeḑată în apă ferbinte, ér imediat după aceea sĕ recoresce érășĭ.

Contactul cu aerul sĕ se evite cât se póte de mult. Pretutindenea e folosită afumarea cu puciósă, adecă arderea acesteia în bute. Puțină puciósă de regulă nu se escepționéză, vinul însĕ nu se póte bea, până ce mirosul acela nu dispare în urma oxidațiunii. Mirosul și gustul fumului de puciósă causéză durerĭ marĭ de cap. Acidul salicilic adăogat în cantitățĭ fórte micĭ (6—10 gr. la 1 Hlitru), face de se ține vinul fórte mult; mai cu sémă se adaugă vinului, care se esportéză. Vinurile, cărora li s'a adăogat puțin acid salicilic, cum am ḑis 6—10 gr. la 100 litre. nu capĕtă nicĭ un gust deosebit, și pare a nu fi stricăcios sănĕtății, totușĭ în Germania, Francia și la noi e oprită adăogarea lui, precum e oprită și aceea a acidului boric. (In Francia aceste 2 corpurĭ chimice nu e permis sĕ se adaugă la nimic ce e de mâncare séu de beut).

(Va urma).

Scrieri economice.

Manualul de agricultură. al d-lui Dr. *George Maior*, profesor de agricultură la șcóla superióră din Bucurescĭ; a apărut complet.

Manualul cuprinde *patru volume*, și anume: ***I Agrologia*** séu ***„Agricultura generală"***, 524 pag. Prețul *5 coróne* (cu posta recom. 5 cor 50 b.)

II. ***Fitotechnia*** séu ***„cultura specială a plantelor."*** pe 611 pag, și 202 gravurĭ. Prețul 8 cor. (cu posta recom. 8 cor. 50 b.)

III. ***Zootechnia*** séu ***„cultura generală și specială a vitelor"***. Prețul *8 coróne* (cu posta recomandată 8 cor. 50 banĭ). Volumul acesta se estinde pe 775 pag. și are 225 gravurĭ. A fost premiat și de Academia Română.

IV. ***Economia Rurală*** séu ***„organisațiunea și administrarea moșiilor marĭ și micĭ"*** cu 35 figurĭ intercalate în text. Se estinde pe 704 pagine. Prețul *8 coróne* (cu posta recom. 8 cor. 50 b.)

Manualul d-lui Dr. George Maior a fos călduros aprețiat din partea întregei presse române. Se află de vênḑare și la *tipografia A. Mureșianu*, Brașov. Cele patru volumurĭ se pot procura și deosebit cu prețurile arătate mai sus.

MULTE ȘI DE TÓTE.

Caterina II-a și credința în stafii.

In anul 1776 plecă la St. Petersburg cunoscutul vrăjitor, contele de Cagliostro, care dete representațiunĭ în curtea rusésca, zăpăcind lumea cu aparițiunile de stafii, și tot-deodată umplĕndu-șĭ sdravĕn buzunarele. Atuncĭ împĕrătésa Caterina, înțelegĕnd în ce constă tótă arta înșelătorului, hotărì sĕ-l atace cu arma cea mai puternică, cu condeiul. Ea își bătù joc de representațiile șarlatanescĭ, scriind trei comedii; „Inșelătorul", „Zăpăcitul" și „Comerciantul siberian".

In curĕnd credințele în stafii și aparițiunĭ dispărură, în urma acestor comedii.

Pentru fie-care din aceste comedii, care se representară cu mult succes și măriră averea teatrului cu 20.000 ruble, împĕrătésa scrise câte un prolog, care trebuia

recitat de un actor 'şi în care se esplica publicului înşelătoriile lui Cagliostro.

Acesta fu în curênd silit să-şi ia [tălpăşiţa şi să mêrgă într'altă parte să înşele lumea.

*

Glume împĕrătescĭ.

Paul I, împĕratul tuturor Ruşilor, un nebun încoronat, — întâlni într'o di pe un soldat care îi atrase atenţiunea prin înfăţişarea lui plăcută, şi îi dise:

— Urcă-te în trăsură, d-le Locotenent!

— Eu sunt simplu soldat, Sire.

— Impĕratul nu se înşală nicĭ-odată căpitane!

— Mĕ supun, Sire!

Fórte bine, d le major! Şedĭ lângă mine..... aşa că e vreme frumósă adĭ?

— Sire nu îndrăsnesc....

— Ce însêmnă asta d-le colonel?

Fatalitatea făcuse, că împĕratul trebuia să se întórcă de vreme la palat.

Décă ar fi durat primblarea sa numai câte-va minute mai mult, tovarăşul sĕu de drum ar fi devenit mareşal. Din lipsă de timp însĕ trebui să se mulţumêscă norocosul soldat cu gradul de general-maior.

Este adevĕrat, că peste câte-va dile, în aceleaşi împrejurărĭ, general-maiorul a fost din nou jocul capriciilor împĕrătescĭ, de a întórselea, şi într'o jumĕtate de cés scădu din grad în grad, dela general-maior până la soldat. Paul I repetă des aceste nebunii.

Intr'o diminéţă, pe când defila pe dinaintea lui regimentul de gardă, de care nu era tocmai mulţumit, Ţarul strigă cu un ton ca şi când ar fi făcut o simplă comanda.

— Unul după altul! drépta împrejur... La Siberia,.. înainte.... marş!

Şi regimentul întreg în frunte cu oficerii, trebui imediat să plece în marş grăbit la Siberia.

De abia 'i succese contelui Rostopcin să facă pe împĕrat să dea un ordin de rechemare.

Regimentul s'a întors dela jumătatea drumului.

Calendarul sĕptĕmânei.

DECEMBRE. are 31 dile. ANDREA.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	10 † M. Mina, Erm.	23 Victoria
Lunĭ.	11 C. Daniil stêlpn.	24 Adam şi Eva
Marţĭ	12 † Sf. Spiridon	25 † **Născ. D-lui**
Merc.	13 Păr. Auxentiu	26 † **Mart. Stef.**
Joi	14 M. Tirsu	27 Ev. Ioan
Vnerĭ	15 M. Eleuter	28 Pruncii nev.
Sâm.	16 Păr. Ageu	29 Toma şi Dav.

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 21 Decemvrie. 1900.

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	11	80
„	Grâu mijlociu . . .	11	40
„	Grâu mai slab . . .	11	—
„	Grâu amestecat . .	9	70
„	Sĕcară frumósă. . .	8	60
„	Sĕcară mijlocia. . .	8	—
„	Orz frumos	7	—
„	Orz mijlociu. . . .	6	60
„	Ovĕs frumos. . . .	4	70
„	Ovĕs mijlociu . . .	4	20
„	Cucuruz	7	—
„	Mălaiu (meiŭ) . . .	8	—
„	Mazăre.	17	20
„	Linte	21	—
„	Fasole	10	20
„	Sĕmênţă de in . . .	21	60
„	Sĕmênţă de cânepă .	8	60
„	Cartofĭ.	1	80
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	88
„	Carne de porc . . .	—	88
„	Carne de berbece. .	—	64
kil.	Sĕŭ de vită prôspĕt .	50	—
100„	Sĕŭ de vită topit . .	72	—

Cursul la bursa din Viena.

Din 21 Decemvre. n. 1900.

Renta ung. de aur 4%. 116.90
Renta de coróne ung. 4%. 92.45
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% . 119.80
Impr. căil. fer. ung. înargint. 4½% 99.60
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis. 117.50
Bonurĭ rurale ungare 4% 91 40
Bonurĭ rurale croate-slavone . . . 92.25
Impr. ung. cu premii . . . . . 166.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin . 139.—
Renta de argint austr. 98.65
Renta de hârtie austr. 98.45
Renta de aur austr. 117.65
Losurĭ din 1860. . . . . 135.50
Acţii de-ale Băncei austro-ungară . 16.91
Acţii de-ale Băncei ung. de credit. 677.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit. 670.75
Napoleondorĭ. 19.13
Mărcĭ imperiale germane . . . 117.65
London vista. 240.10
Paris vista 95.75
Rente de coróne austr. 4% . . . 98.65
Note italiene 90.75

Cursul pieţei Braşov.

Din 22 Decemvre. 1900.

Bancnota rom. Cump. 18.70 Vênd. 18.80
Argint român. Cump. 18.30 Vênd. 18.40
Napoleond'orĭ. Cump. 19.— Vênd. 19.10
Galbenĭ Cump. 11.30 Vênd. 11.40
Ruble Rusescĭ Cump. 127. Vênd. 128.—
Mărcĭ germane Cump. 58.50 Vênd. —.—
Lire turcescĭ Cump. 10.74 Vênd. —.—
Scris. fonc. Albina 5% 100.— Vênd. 101.—

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 20 Dec. 1900

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilograme dela	până la
Grâu Bănăţenesc . . .	80	7.62	7.80
Grâu dela Tisa	80	7.62	7.75
Grâu de Pesta	80	7.40	7.70
Grâu de Alba regală . .	80	.—	.—
Grâu de Bácska	80	.—	.—
Grâu unguresc de nord .	80	.—	.—
Grâu românesc	80	—.—	.—

Seminţe vechĭ orĭ nouĕ	Soiul	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilograme dela	până la
Sĕcara . . .		70—72	7.16	7.21
Orz . . .	nutreţ. .	60—62	6.60	6.70
Orz	de rachiu	62—64	5.75	6.—
Orz	de bere .	64—66	5.50	5.75
Ovĕs . . .		———	5.65	5.66
Cucuruz . .	bănăţén .	75	4.87	4.88
Cucuruz . .	alt soiu .	78	—.—	—.—
Cucuruz . .	„ „			
Hirişcă . .			5.30	5.40

Producte div.	Soiul		Cursul dela	până
Săm. de trifoiŭ	Luţernă ungur.	Preţul per 100 de chilograme	—.—	—.—
„	„ transilvană		—.—	—.—
„	„ bănăţénă		—.—	—.—
„	„ roşiă . .		—.—	—.—
Ulei de rapiţă	rafinat duplu .		—.—	—.—
Ulei de in . .			—.—	—.—
Unsóre de porc	dela Pesta . .		59.50	60.—
„ „	dela ţêră . . .		—.—	—.—
Slanină . . .	svêntată . . .		47.50	47.50
Prune	din Bosnia . .		15.—	15.50
„			—.—	—.—
Lictar	Slavon şi Serbia		18.25	18.50
„	din Serbia în s.		—.—	—.—
Nucĭ	slavon nou . .		—.—	—.—
Gogoşĭ. . . .	sêrbesc . . .		—.—	—.—
„	din Ungaria . .		—.—	—.—
Miere	unguresci. . .		—.—	—.—
„	sêrbescĭ . . .		—.—	—.—
Céră . . .	brut		—.—	—.—
Spirt	Drojdiuţe de s.		—.—	—.—

Cursul losurilor private

din 20 Dec. 1900.

	cump.	vinde
Basilica	13.50	14 50
Credit	397.—	399.—
Clary 40 fl. m.	142.—	144.—
Navig. pe Dunăre.	—.—	—.—
Insbruck	75.50	77.—
Krakau	72.—	75 —
Laibach	58.50	60.50
Buda	152.—	155.—
Palffy.	143.—	145 —
Crucea roşie austriacă . .	45 50	46 50
„ „ ung.	20 75	21.75
„ „ ital.	58.50	60 50
Rudolf	— —	—.—
Salm	178.25	180.25
Salzburg.	72 —.	75 —
St. Genois	203 —	205 50
Stanislau	150 —	158 —
Trientine 4½% 100 m. c. .	386 —	388·—
„ 4% 50	26.50	27.50
Waldstein	50.—	51.—
„ de 10 francĭ . . .	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	—.—	—.—

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureşianu.***
Reductor responsabil: ***Traian H. Pop.***

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 18 Dec. n. de 35,941 capete, la 19 Dec. au întrat 306 capete şi au eşit 196 capete rĕmânênd la 20 Dec. n. un numĕr de 35,051 capete.

Se notéză marfa unguréscă: veche grea dela 90—94 fil. tînĕră grea dela 96—97 fil., de mijloc dela 95—96 fil., uşóră dela 94—95 fil. — Sêrbéscă: grea 90—92 fil., de mijloc 86—88 fil., uşóră 82—84 fil. kilogram.

Bursa de Bucurescĭ

din 20 Dec. 1900.

Valorĭ	Dobêndă	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Renta amortisabilă	5%	Apr.-Oct.	87.½
„ „ Impr. 1892 . . .	5 „	Ian.-Iul.	88.½
„ „ din 1893 . . .	5 „	„ „	88.½
„ „ 1894 int. 6 mil.	5 „	Apr.-Oct.	—.—
„ „ Impr. de 32½ mil.	4 „	Ian.-Iulie	75 —
„ „ Impr. de 50 mil. .	4 „	„ „	75.¾
„ „ Impr. de 274 m. 1890	4 „	„ „	75.¾
„ „ Impr. de 45 m. 1891	4 „	„ „	75.¾
„ „ Im. de 120 mil. 1894	4 „	„ „	75 ¾
„ „ Impr de 90 mil. 1896	4 „	„ „	74.¾
Oblig. de Stat (Conv rurale)	6 „	Mai-Nov.	74.¾
„ Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	—.—
„ comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.-Iul.	—.—
„ „ „ din 1884	5 „	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5 „	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5 „	Mai-Nov.	—.—
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5 „	Ian.-Iuli.	90.¾
Scris. fonciare rurale din 1890	4 „	„ „	74.¾
„ „ urbane Bucuresc	5 „	„ „	78.—
„ „ „ Iaşĭ . .	5 „	„ „	73 —
Oblig. Soc. de basalt artificialĭ	6 „	„ „	—.—
	V. N.		
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v.	— —
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	2160
Banca agricolă	500	150 v.	281 —
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	204 —
Naţionala de asig. ult. div. lei 43	200	„ „	383.—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	250	„ „	384.—
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	—.—
Soc. rom. de hârtie ult. —.—	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult. 4 lei	100	„ „	— —
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	100.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300	„ „	— —
„Bistriţa“ soc. p. f. hârtii 30 l.	1000	„ „	—.—
Sociat. p. constr de Tramaxs	200	„ „	—.—
20 francĭ aur	—	„ „	—.—
Fabricile Unite de gazóse. . .	12	„ „	85.—

Scompturĭ:

Banca naţ. a Rom.	8%	Paris	3%
Avansurĭ pe efecte	9 „	Petersburg . .	6%
Casa de depunerĭ	12 „	Berlin	5%
Londra	3 „	Belgia	4%
Viena	4½	Elveţia	5%

PUBLICAŢIUNE.

Acei posesorĭ de casă, a căror casă este provisor liberă de darea casei, se provócă prin acéstă din causa mésurărei avenuluĭ general de venit după edificiurĭ liberate de darea casi a înainta fasiunile respective la oficiul orăşĕnesc de dare până la 31 Decembre a. c.

Braşov, 17 Decemvre 1900.

Oficiul orăşĕnesc de dare.

Nr. **6463** – 1900.

PUBLICAŢIUNE.

Constatându-se isbucnirea epidemiei în rîmătorii de pe teritoriul orăşĕnesc, se aduce spre cunoscinţă, că faţă de aceste animale s'a dispus în sensul art. de lege VII. din 1888 carantina.

Braşov, 17 Decembre 1900.

1191,1–3 *Căpitanatul orăşĕnesc.*

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.